

ЯНГИ ЎЗБЕКИСТОН

Ижтимоий-сиёсий газета

№ 57 (1656), 2026 йил 25 март, чоршанба

www.yuz.uz

yuz.uznews

yuz_official

yuz.uz_news

yuz.uz_news

ЯНГИ ТОШКЕНТ МАМЛАКАТИМИЗНИНГ ЯНГИ ИМКОНиятлар ва илғор ғоялар марказига айланади

Президент Шавкат Мирзиёев 24 март куни Янги Тошкентда олиб борилаётган бунёдкорлик ишлари ҳамда барпо этилиши режалаштирилаётган янги объектлар лойиҳалари билан танишди.

Давлатимиз раҳбари дастлаб бу ерда барпо этилаётган йирик спорт иншооти — замонавий футбол стадионининг қурилиш жараёнини кўздан кечирди.

Ушбу замонавий спорт мажмуасига ўтган йилнинг 11 ноябрь куни давлатимиз раҳбари томонидан тамал тоши қўйилган эди.

Айни пайтда ўйингоҳ қурилиши жадал давом этмоқда. Жумладан, ери текислаш ишлари тўлиқ якунланган. Пойдевор қўйиш ишлари тўқсон беш фоизга бажарилган. Қурилиш жойига металл-конструкция материаллари босқичма-босқич келтирилмоқда.

Қайд этиш керак, кейинги йиллар мамлакатимиз футбол соҳасида туб бурилиш даври бўлди. Жумладан, маҳаллий чемпионатлар тизими ислоҳ қилиниб, болалар ва ўсмирлар академиялари ташкил этилди, ҳудудларда 75 та катта ва 302 та мини стадион фаолият кўрсатмоқда.

Маълумки, 2017 йилда юртимизда ФИФА ва Осиё футбол конфедерацияси талабларига жавоб берадиган майдонларнинг сони атиги 3 та бўлган. Бугун уларнинг сони 10 тадан ошди.

Шунингдек, 1,5 мингта мактабнинг футбол стадионлари таъмирланиб, 1 миллиондан зиёд ўқувчи ва маҳалла ёшлари қамраб олинди. Ёшлар ўртасида маҳалла, туман, вилоят ва республика турнирларини анъанавий ўтказиш йўлга қўйилди.

Бу саъй-ҳаракатлар ўз натижасини бера бошлади.

Футбол бўйича олимпия терма жамоамиз Париждаги олимпиадада илк бор иштирок этди. Тарихимизда биринчи маротаба миллий терма жамоамиз жорий йилда бўладиган жаҳон чемпионати йўланмасини қўлга киритди.

Ўтган йилнинг 2 октябрь куни ФИФА Кенгаши йиғилишида футбол бўйича 20 ёшгача бўлганлар ўртасида 2027 йилдаги жаҳон чемпионатини Ўзбекистон ва Озарбайжонда ўтказиш бўйича қарор қабул қилинди.

Ушбу жаҳон чемпионати доирасидаги ўйинлар икки мамлакатдаги 3 тадан стадионда ўтказилади. Жаҳон чемпионатларининг финал ва ярим финал ўйинлари сўғими 50 мингдан кўп бўлган стадионда ўтказилиши ФИФА талабларидан бири ҳисобланади.

Мамлакатимиз футбол учун муҳим лойиҳа — Янги Тошкент стадиони шу

мақсадда қурилмоқда. Қиймати 100 миллион долларлик ушбу ўйингоҳ қурилиши учун нега айнан Янги Тошкент ҳудуди танланди? Сабаби Янги Тошкент келажақда мамлакатимизнинг янги имкониятлар ва илғор ғоялар марказига айланади.

Янги Тошкент стадиони ФИФАнинг барча талабларига мос равишда барпо этилмоқда. Мажмуа Осиёдаги энг йирик ва замонавий инфратузилмага эга футбол майдонларидан бири бўлади.

Мазкур иншоот нафақат 2027 йилги 20 ёшгача бўлганлар ўртасидаги жаҳон чемпионати учун, балки бутун ўзбек футболли ва ёшлар спортининг келгуси ривожини учун хизмат қилади.

Давлатимиз раҳбарига қурилиш жараёни ҳақида батафсил маълумот берилди.

55 минг томошабинга мўлжалланган Янги Тошкент стадиони 6 қаватли бўлади, унда нафақат спортчилар, балки ташриф буюрувчилар ва матбуот ходимлари учун ҳам кенг қулайликлар яратилади. Томошабинлар стадионга тез фурсатда кириб-чиқишлари учун ўндан ортиқ эскалатор ўрнатилди. Ҳудудда яна қўшимча 3 та машғулот майдони бўлади. Стадион яқинида метро бекати барпо этилади. 5 минг 500 ўринли автотураргоҳ қурилади.

Президентимиз бундай катта сизимли ёпиқ стадион мамлакатимизда илк бор бунёд этилаётгани учун ҳар бир жиҳатга аҳамият бериш зарурлигини таъкидлади. Стадион атрофини ободонлаштириш ишларини ҳозирдан режалаштириб, босқичма-босқич амалга оширилиши зарурлиги қайд этилди.

Президент Шавкат Мирзиёев Янги Тошкент шаҳрида барпо этиладиган фаввора мажмуаси лойиҳаси билан ҳам танишди.

Мамлакатимизда аҳоли учун замонавий жамоат маконлари, кўнгилочар ва маданий ҳордиқ масканларини ташкил этишга алоҳида эътибор қаратилмоқда. Бу каби лойиҳалар шаҳарлар қиёфасини бойитиш, аҳоли учун қулай дам олиш муҳитини яратиш, шунингдек, маҳаллий ва хорижий меҳмонлар оқимини кўпайтиришга хизмат қилади.

Янги Тошкентда қарийб 8 гектардан иборат майдонда мусиқали фаввора мажмуаси барпо этиш режалаштирилган.

Лойиҳага кўра, сув юзасининг умумий майдони 6,3 гектарни ташкил этадиган ҳавзада 1,5 гектар майдонда сув, мусиқа ва ёруғлик уйғунлигидаги шоуларни ўтказиш имконини берадиган фаввора барпо

этилади. Мажмуа таркибида сувни 232 метр баландликкача ота оладиган супер фаввора, диаметри 100 метрли сузувчи платформа бўлади.

Фаввора радиуси 185 метр бўлган, 360 даражали сув экранини ҳосил қилиш ҳамда унинг юзасида турли тасвирларни проекция қилишга қодир бўлади.

Шунингдек, юқори қувватли лазер нурлари, динамик сув композициялари ва турли визуал эффектлардан фойдаланиш режалаштирилган. Насос, электр, лазерли проекция ва бошқа техник тизимлар ер остидаги икки қаватли иншоотда жойлаштирилди.

Сув ҳавзаси атрофида яшил ҳудудлар ҳамда хизмат кўрсатиш объектларини ташкил этиш кўзда тутилган. Ушбу мажмуа Янги Тошкентнинг энг диққатга сазовор жойларидан бирига айланиши, шаҳарнинг меъморий қиёфасини бойитиши ва турли маданий тадбирлар, байрам ҳамда фестиваллар учун яна бир замонавий маскан бўлиб хизмат қилиши кутилмоқда.

Давлатимиз раҳбари лойиҳанинг мазмун-моҳияти, техник ечимлари ва ҳудудни комплекс ободонлаштириш масалаларига алоҳида эътибор қаратди. Бу ерга ташриф буюрувчилар учун замонавий савдо, овқатланиш ва сервис хизматларини сифатли ташкил этиш муҳимлигини таъкидлади. Шу билан бирга, айни ҳудудда жорий йилги Мустақиллик байрами муносабати билан шоу тадбирларини юқори савияда ўтказиш зарурлиги қайд этилди.

Шундан сўнг Президент Шавкат Мирзиёевга Янги Тошкент шаҳри ҳудудида амалга оширилиши режалаштирилган “Буюк ипак йўли” лойиҳаси тақдимот қилинди.

Маълумки, Янги Тошкент шаҳрини барпо этиш доирасида биринчи босқичда 6 минг гектар ҳудудда қурилиш ишларини амалга ошириш кўзда тутилган. Ушбу босқич якунида 600 минг аҳоли учун замонавий инфратузилма яратилади. Лойиҳа тўлиқ рўёбга чиқарилганда эса Янги Тошкент 2 миллион нафар аҳоли яшайдиган замонавий мегаполисга айланади.

Майдони 32 гектар бўлган “Буюк ипак йўли” мажмуаси Янги Тошкентнинг муҳим жамоат ва маданий маконларидан бири бўлиши режалаштирилган. Бу ерга турар жойлар, тижорат бинолари, меҳмонхоналар, маданият ва таълим марказлари, шунингдек, бошқа замонавий инфратузилма объекти қурилади.

Концепцияга кўра, мажмуа ҳудудида Буюк ипак йўли билан боғлиқ турли цивилизацияларга бағишланган мавзули маҳалалар ташкил этилади. Ҳар бир ҳудуд Буюк ипак йўли бўйида жойлашган мамлакатларни ифодалайди.

Тақдимотда Ўзбекистон маҳалласига алоҳида эътибор қаратилди. Бу ерда ҳар бир бино, ҳар бир кўча ва майдон орқали халқимизнинг тарихи, маданияти ва қадриятларини акс эттириш зарурлиги қайд этилди.

Мамлакатимизнинг бой тарихий меросини янада кенг намоён этиш, аждоқларимизнинг илм-фан, маданият ва меъморчилик соҳаларидаги ютуқларини ёш авлодга етказиш, шунингдек, халқаро туризм салоҳиятини оширишга қаратилган бир қатор музейларни реновация қилиш режалари ҳам кўриб чиқилди.

Жумладан, Имом Мотуридий зиёратгоҳида музей ташкил этиш, унда “Янги Ўзбекистонда Имом Мотуридий меросига эътибор”, “Имом Мотуридий ҳаёти” каби мавзули заллар ва мотуридийлик таълимотига бағишланган бўлимлар жойлаштириш режалаштирилган. Шунингдек, “Баҳоуддин Нақшбанд” илмий-инновацион музейи фаолиятини мазмунан бойитиш, аynиқса, “Етти пир” залида улуғ алломалар ҳаёти ва меросини замонавий шаклда кенг ёритиш бўйича тақлифлар билдирилди.

Бундан ташқари, Темурийлар тарихи давлат музейини замонавий музейшунослик ва дизайн ечимлари асосида реновация қилиш режаси ҳақида ҳам ахборот берилди. Унда экспозиция залларини қайта шакллантириш ва ташриф буюрувчиларга юқори даражадаги визуал ва маърифий тажрибани тақлиф этиш кўзда тутилган. Ҳар бир зал алоҳида тарихий давр ва мавзуга бағишланади.

Тақдимот қилинган лойиҳаларнинг умумий мақсади миллий тарихимизни илмий асосда чуқур ёритиш, замонавий маданий инфратузилмани шакллантириш ва мамлакатимизга келувчи меҳмонлар учун жозибадор туризм маконларини яратишдан иборат.

Лойиҳалар давлатимиз раҳбари томонидан маъқулланди, уларни амалга ошириш юзасидан тегишли топшириқлар берилди.

**Зиёдулла ЖОНИБЕКОВ,
Абдулазиз РУСТАМОВ,
Беҳруз ХУДОЙБЕРДИЕВ,
ЎЗА мухбирлари**

Икки томонлама муносабатларнинг долзарб масалалари муҳокама қилинди

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев 24 март куни Россия Федерацияси Президенти Владимир Путин билан телефон орқали мулоқот қилди.

Ўзбекистон — Россия кенг қамровли стратегик шериклик ва иттифоқчилик муносабатларининг олий даражадаги келишувларни амалга ошириш доирасида янада ривожлантириш ва мустақамлашнинг долзарб масалалари кўриб чиқилди.

Савдо-иқтисодий ҳамкорлик жадал ривожланиб бораётгани мамнуният билан қайд этилди. Ўтган йил якунларига кўра, товар айирбошлаш ҳажми 10 фоизга ўсиб, 13 миллиард долларга етди, жорий йил бошидан эса яна 32 фоизга кўпайди.

Саноат, энергетика, транспорт ва иқтисодиётнинг бошқа устувор тармоқларида йирик кооперация лойиҳаларини амалга ошириш давом этмоқда.

Ўзбекистонда биринчи атом электр станциясини қуриш лойиҳасини илгари суришга алоҳида эътибор қаратилди.

Иқтисодий ҳамкорлик бўйича ҳукуматлараро қўшма комиссиянинг самарали фаолиятига юксак баҳо берилди.

Томонлар кооперациянинг янги шакл ва лойиҳаларини илгари суриш учун самарали майдонга айланган “ИННОПРОМ Марказий Осиё” халқаро саноат кўргазмасининг навбатдагисини жорий йил апрель ойида Тошкент шаҳрида ўтказишга фаол тайёргарлик кўраётгани таъкидланди.

Халқаро аҳамиятга молик долзарб масалалар, шу жумладан, Яқин Шарқ, Жанубий Осиё ва Украинадаги вазият юзасидан фикр алмашилди.

Бўлажак тадбирлар режаси ҳам муҳокама қилинди.

ЎЗА

Халқаро ҳамкорлик

Ўзбекистон — Тожикистон: ИҚТИСОДИЙ АЛОҚАЛАРДА ТУБ БУРИЛИШ

Ўзбеклар ва тожиклар дини, тарихи, маданияти, маънавияти, урф-одатлари ўхшаш, бир ариқдан сув ичган, ҳатто “бозори ҳам, мазори ҳам бир” халқлардир. Бир-биримизни ана шундай қўнглик, уйғун қадриятлар билан бирга ўзаро ҳурмат, яхши қўшничиликнинг кўп асрлик анъаналари бирлаштириб туради. Қадимдан бир заминда ёнма-ён, аҳил қўшни бўлиб яшаб келаётган биродар халқлар ўртасида асрлар давомида шакланган қудандалик анъаналари ҳамон давом этиб келмоқда.

► Давоми 4-бетда

Февралнинг иккинчи ярмида умуммиллий ва эллараро даражада юз берган воқеалар таҳлили тарихан давлатчилик анъаналаримизга хос бир ҳақиқат ўз кучини яққол кўрсата бошлаганини тасдиқлади. У ҳам бўлса, ўзбек давлати — Туронда юз берадиган ҳар қандай сиёсий, иқтисодий ва ижтимоий юксалиш эртами-кечми, аввало, ён-атрофини, сўнг бутун дунёни қамраб олиши қоидадир. Унга оид далиллар давлатимизнинг 3000 йиллик бисотида етарлича топилади. Бироқ улар орасида энг ёрқини ва кўламлиси, албатта, эл-юртимизга Амир Темур бosh-қosh бўлган паллага тўғри келади.

Дунёни мўгулларнинг 150 йиллик исканжасидан озод этган Соҳибқирон 20 йил деганда Туронни биёрлаштириш, 35 йилда Самарқандни жаҳоннинг сиёсий, иқтисодий ва илмий-маданий марказига айлантиришга эришди. Ўртаер денгиздан Хитой девори, Москвадан Деҳлигача ястанган улкан кенгликни қамраб олган улуғ салтанатда кейинги юз йилда кечган ва темурийлар олтин асри — Иккинчи Ўйғониш даври ўлароқ тан олинадиган миллий ва умумжаҳон юксалиши пойдеворини ҳам Амир Темур қўйгани тарихий ҳақиқат.

Шоҳрух Буюк темурийлар салтанати бирлигини сақлаш, сиёсий, иқтисодий, ижтимоий, жумладан, илмий-маданий юксалишни удалаган улуғ шахсдир. Амир Темурнинг набираси Абусаид эса бобо-си меросини тиклашга қаттиқ уринган ва шу йўлда қурбон бўлган жафокаш ҳукмдордир. Шундан кейин 550 йил ичида биз Соҳибқирон даврида эришилган марралар ва мақомимизни қўлдан бой бердик.

Таҳлилни айнан тарихий чекинишдан бошлаганимиз бежиз эмас. Бундан мақсад ўтмишдаги буюклигимизда ҳам эмас. Муқддоимиз битта: ўтмишдаги хатоларимизни такрорламаслик, ҳозирги туриш-турушимизда кечаетган тарихий ўзгаришлар, янгиланишлар, қўлга киритилаётган марралар, ютуқлар ва қўлинаяж ишлар аҳамиятини англаш, етиб келганимиз — шундай кунларни қадрлаш, ўз

кучимизга ишониш, биргаликда ўйлаш ва ҳулосаларга ундашдир.

Бугун АҚШ деганда, 42,5 миллион квадрат километр майдонга эга, аҳолиси 1 миллиарддан ортиқ қитъани эмас, балки шу йил ёзда 250 йиллигини нишонлайдиган мамлакат тушунилиши, мазкур ҳолат ушбу давлатнинг сиёсий, ҳарбий, иқтисодий ва илмий-технологик куч-қудрати билан боғлиқлиги ҳам бор гап. Бирок биз — ўзбеклар учун “янги дунё” кўп ҳам янгилик эмас.

Европаликлар уни 15-юзйиллик сўнгиде кашф этган бўлса, океан ортида қуруқлик борлигини биз 1030 йилдаёқ билганмиз. Ўзбекнинг энг улугларидан саналмиш Абу Райҳон Берунийнинг “Ернинг одамлар яшайдиган қисмини бундай тасаввур қил: шу қисм Ернинг шимолий ярмида бўлиб, бу эса ярмининг ярмини ташкил этади. Демак, Ернинг тўртдан бир қисми одамлар яшайди. Шу қисмини муҳит (океан) деб аталадиган денгиз Ғарб ва Шарқ томондан ўраб туради... Бу денгиз Ернинг шу қисми билан ўзининг нариги томонида бўлиши мумкин бўлган қуруқлик ёки одамлар яшайдиган қитъа орасини Ғарб ва Шарқ томонларидан ажратиб туради”, деган ҳулосасининг ҳам илмий, ҳам амалий моҳиятини тушунган тушунади, тушунмаган эса йўқ!

► Давоми 3-бетда

Президент ташаббуси амалда

ЎЗБЕКИСТОН — ТУРКИЯ: Оғир дамда ҳам, яхши кунларда ҳам БИР-БИРИГА ЕЛҚАДОШ

Ўзбекистонда бу йил Наврўз байрами ҳар қачонгидан ҳам ўзгача шуқуҳ ва кўтаринки кайфиятда, тарихий воқеликларга бой ўтаётир. Муборак Рамазон ҳайити Наврўз куни арафасида нишонланиши халқимизнинг қувончи, шоду хуррамлигини кarrасига орттирди.

► Давоми 2-бетда

АЁЛЛАР ВА БОЛАЛАР ҲУҚУҚИ: ТАНЛОВ ҚАТЪИЙ, ҲИМОЯ УСТУВОР

Янги Ўзбекистон тараққиёти йўлида инсон кадри бирламчи тамойилга айланган бир пайтда хотин-қизларнинг жамиятдаги ўрни ва ҳуқуқларини кафолатлаш масаласи тобора долзарб ва стратегик аҳамият касб этмокда.

Зулайҳо МАҲКАМОВА,
Бош вазир ўринбосари —
Оила ва хотин-қизлар
қўмитаси раиси

Давлатимиз раҳбарининг Олий Мажлис ва халқимизга Мурожаатномасида хотин-қизларнинг қадр-қимматини жойига қўйиш, фарзандларимизни ҳимоя қилиш қадимдан эркаклар учун шаъни ва гурур масаласи бўлиб келгани алоҳида таъкидланди. Аёллар ва болаларга нисбатан зўравонликнинг олдини олиш бўйича парламент, фуқаролик жамияти институтлари бу жараёнларда фаол иштирок этишга ундадилар экан, “**Ҳеч қачон унутмайлик, оилавий зўравонлик бу фақат оиланинг ички иши эмас, бу бутун жамиятга тегишли масала. Аёлни ўз муаммоси билан ёлғиз ташлаб қўйишга ҳеч кимнинг ҳаққи йўқ!**” деган қатъий позиция илгари сурилган эди. Ана шу ҳаётий ва халқчил қарашлар Президентимизнинг яқинда қабул қилинган тегишли фармонида ҳам изчил давом эттирилиб, аёллар ва болалар ҳуқуқларини ҳимоя қилиш, таъйиқ ва зўравонликка қарши курашиш борасида аниқ ташкилий-ҳуқуқий механизмлар, масъулият ва ҳамкорлик занжирини белгилаб берилди.

Аёл — оила устуни, фарзандлар тарбиячиси, маънавият посбони, авлодлар давомийлигини таъминловчи бебаҳо капитал. У қадр топган ва эъзозланган жамиятда тинчлик барқарор, маърифат устувор, тараққиёт пойдевори мустаҳкам бўлади.

Сўнгги 8-10 йилда аёл-қизларни қўлаб-қувватлаш борасида мамлакатимиз тарихида мисли кўрилмаган имкониятлар яратилди. Таълим, бандлик, тадбиркорлик,

ижтимоий ҳимоя, раҳбарлик лавозимларида аёлларнинг улуши, ҳуқуқий кафолатлари давлат сиёсати даражасига кўтарилди. Кечаю кундуз меҳнат қилаётган, ўз устида ишлаётган, оиласи ва жамияти учун масъулиятни ҳис қилаётган хотин-қизлар бутун имкониятлардан тобора кўп фойдаланаётгани, салоҳиятини рўёбга чиқара олаётгани ислохотлар самараси ва инсон қадрини сиёсатининг ҳар бир хотин-қиз ҳаётида акс этаётганини аниқлади.

Бутун дунё ўта мураккаб, таҳликали ва қалтис. Янги ҳатарлар, ҳуқуқбузарликлар, шахсий ҳаёт дахлсизлигига таъовулар, интернет ва ижтимоий тармоқлар орқали

таъйиқ, киберзўравонлик, онлайн фирибгарлик, ноқонуний таъқиб каби иллатлар кун сайин, соат сайин кўпаяётган бир даврда хотин-қизлар ва болалар ҳуқуқларини ҳимоя қилиш масаласи давлат сиёсатининг энг муҳим йўналишларидан бирини айнаётди.

Шу маънода, Президентимизнинг 2026 йил 3 мартдаги “Аёллар ва болалар ҳуқуқларининг ҳимоясини кучайтириш ҳамда уларга нисбатан таъйиқ ва зўравонлик ҳолатларининг олдини олиш бўйича қўшимча ташкилий-ҳуқуқий чоралар тўғрисида”ги фармони ушбу соҳада янги босқични бошлаб бераётган тарихий ҳужжатдир. Фармондаги ҳар банд ва қўйилган аниқ вазифалар тизимининг янада самарали ишлашини таъминлайди. Энди ҳар бир натижа, ҳар бир кўрсаткич, ҳар бир ҳолат бўйича тизимли ёндашув ва масъулият янада ортади. Қисқача айтганда, кўпдан буюн ечимини кутаётган қатор масалалар, муаммоларга ҳуқуқий ечимдир.

Бонси, фармон эрта никоҳнинг олдини олиш, фарзандлар тарбиясида ота-оналарнинг масъулиятини ошириш, маънавий зўравонлик ҳолатларини кескин камайтириш, зўравонликнинг у ёки бу кўринишидан жабрланганларни қўлаб-қувватлаш тизимини жорий этиш, умуман, соҳанинг энг оғриқли нуқталарини бартараф қилишга қаратилган.

Фармонда энг муҳим йўналишлардан бири сифатида никоҳланувчиларни оила ва хотин-қизлар масканларида “маънавий зўравонликсиз бахтли оилавий ҳаётга тайёрлаш” дастури бўйича махсус курсларга қамраб олиш масаласи белгиланди. Ҳужжатда мазкур курсларда бепул ўқитиш билан қамровни босқичма-босқич оширишнинг аниқ кўрсаткичлари ҳам белгилаб қўйилган: 2026 йилда — 50 фоиз, 2027 йилда — 60 фоиз, 2030 йилда — 100 фоиз. Бунда “бахтли оила — зўравонликсиз муҳит” тамойили илгари сурилди.

Этиборли жиҳати шундаки, фармонда фақат қамровни ошириш эмас, балки

“

ФАРМОН ИЖРОСИНИ СЎЗСИЗ ТАЪМИНЛАШ БИРГИНА ҲУҚУҚНИ МУҲОФАЗА ҚИЛУВЧИ ОРГАНЛАР ЁКИ АЛОҲИДА ИДОРЛАРНИНГ ВАЗИФАСИ ЭМАС. БАЛКИ ҲАМЖИҲАТ, БИРДАМ ЖАМИЯТНИНГ ҲАМ ЎЗ ТАШАББУС ВА ТАКЛИФЛАРИНИ ИЛГАРИ СУРИШИ, БУ МАСАЛАЛАРДА БИР ЁҚАДАН БОШ ЧИҚАРИБ, БИР МУШТ БЎЛИШИ, ШУ БИЛАН БИРГА, КЕНГ ҚАМРОВЛИ ТАРҒИБОТ ИШЛАРИНИ ЙЎЛГА ҚЎЙИШИ НАЗАРДА ТУТИЛГАН.

курсларнинг сифати ва таъсирчанлигини тубдан яхшилаш ҳам алоҳида вазифа сифатида белгиланган. Бу эса мазкур ўқувларнинг формал тарзда ўтказилиб қолмаслиги, аксинча, ҳақиқий натижа бериши — оилавий муносабат маданияти, ўзаро ҳурмат, ҳуқуқий саводхонлик, масъулият ва келишувга асосланган турмуш тарзини шакллантиришга хизмат қилиши кераклигини аниқлади. Демак, ушбу махсус курслар зўравонликсиз оила муҳитини барпо этишга қаратилган профилактиканинг муҳим бўлини бўлади.

Шу билан бирга, ҳужжатда миллатимиз олтин фонди бўлган ёшларнинг катта ҳаёт йўлини узоқни кўзлаган ҳолда танлаши ва мустаҳкам оила қуриши учун рағбатлантирувчи механизмлар ҳам жорий этилмокда. Хусусан, келгуси йилдан бошлаб ҳар икки тараф камида 21 ёшга тўлганда биринчи марта никоҳ тузган ёш оилаларга давлат томонидан қўшимча имтиёз ва қўлаб-қувватлов тақдим этилиши белгиланди. Агар бундай оила ижтимоий реестрга киритилса, унга бериладиган молиявий кўмак — субсидия, ссуда ва грантлар қонунчиликда белгиланган миқдордан 1,5 баравар оширилган ҳолда ажратилади. Қисқаси, мустаҳкам оила қуриш, бу муқаддас кўрғонни асраб қолиш, унда бахтли ва фаровон ҳаёт кечирishi асосий мезон сифатида белгиланмокда.

Фармон оилавий муносабатларда ҳуқуқий маданиятни кучайтиришга ҳам хизмат қилади: никоҳ шартномасини тузган никоҳланувчилар никоҳни қайд этиш учун белгиланган давлат божидан озод этилиши кўзда тутилган. Бу эса оила қуришда шоша-шошарлик, ўзбилармонлик эмас, оғир-вазминлик билан қарор қабул қилиш ва унинг ҳуқуқий асосларини мустаҳкамлашга рағбат беради.

Умуман олганда, мазкур нормалар орқали эрта никоҳга қарши курашиш фақат таққ ёки жазо билан чегараланиб қолмайди. Бу тушунча мазмунан кенгайиб, аниқ чегараларни амалда намоён этади: идоралараро занжир тизими ҳосил қилинади, ўзаро ҳамкорлик масъулиятини оширади. Шу билан бирга, барча ҳуқуқий ҳаракатлар оила — безавол қадрият, никоҳ — муқаддас деган кўп асрлик шарқона қарашларимизга ҳамохан тарзда тизимли бажарилади.

Эрта никоҳнинг олдини олиш, оила институтини янада мустаҳкамлаш масаласида

ҳам фармонда туб ёндашув таклиф этилмокда: бир томондан, эрта никоҳга қарши қатъий курашиш, иккинчи томондан, молиявий мустақил ва оилага тайёр ёшлар ўртасидаги никоҳ риштасини рағбатлантириш. Мақсад никоҳ шартномасини қўлаб-қувватлаш орқали оиланинг мустаҳкам ҳуқуқий пойдеворини яратишдан иборат. Оилани турли ижтимоий-иқтисодий муаммолар гирдобига тушиб қолишдан асраш, муаммоларнинг барвақт олдини олиш ўзига хос ҳимоя механизми шаклланишига замин бўлмокда.

Илм олиш, касб-хунар эгаллаш истагидаги қизларнинг турмуш ва оиладан, фарзанд тарбиясида ажралмаган ҳолда таҳсилни давом эттириш имконияти янада кенгайилмокда. Бўлгуси талаба оналар ёки 3 ёшгача фарзанд тарбияси билан банд талабалар учун “иккинчи имконият” яратиш, шунингдек, танловга кўра таълимни масофадан давом эттириш ташаббуслари орқали ёш онанинг таълимдан узилиб қолмаслиги кўзда тутилмокда. Бу эса бутун бир оиланинг барқарорлиги ва фарзандлар келажагига ижобий таъсир кўрсатади, албатта. Шу каби ислохотларнинг натижаси бир ёки икки йилда эмас, ақин ўн йилликда бўй кўрсатиши, умуммиллий фаровонликка ҳисса қўйиши шубҳасиз.

Фармон ижросини сўзсиз таъминлаш биргина ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар ёки алоҳида идораларнинг вазифаси эмас, балки ҳамжиҳат, бирдам жамиятнинг ҳам ўз ташаббус ва таклифларини илгари суриши, бу масалаларда бир ёқадан бош чиқариб, бир мушт бўлиши, шу билан бирга, кенг қамровли тарғибот ишларини йўлга қўйиши назарда тутилган. Чунки муросасизлик муҳитини, аввало, жамоатчиликнинг онги ва муносабатида қарор топтириш лозим.

Мазкур фармон янги Ўзбекистоннинг инсон қадрини улуғлаш сиёсати, айниқса, аёллар ва болалар ҳуқуқларини ҳимоя қилиш борасидаги қатъий позициясини яна бир бор акс эттиради. Истикболда ушбу муҳим ҳужжатда белгиланган вазифаларни идоралараро ҳамкорликда, таҳлилий ёндашув асосида, аниқ механизмлар ва самарали мониторинг орқали амалга ошириш талаб этилади. Муштарак мақсад шу: хотин-қизлар ва болалар фаровон муҳитда яшайдиган барқарор жамиятни, хавфсиз давлатни барпо этиш.

ЎЗБЕКИСТОН — ТУРКИЯ: ОҒИР ДАМДА ҲАМ, ЯХШИ КУНЛАРДА ҲАМ БИР-БИРИГА ЕЛКАДОШ

Президент ташаббуси амалда

Бошланиши 1-бетда

Гап шундаки, давлатимиз раҳбари жорий йил январь ойида Туркияга расмий ташрифи чоғида Ҳатай вилоятининг Арсуз туманида “Ўзбекистон” турар жой мажмуаси очилиши маросимида туркиялик қардошларни, хусусан, Ҳатай аҳолиси вакилларини юртимизга саёҳат ва Наврўз байрамига таклиф қилган эди. Ана шу таклиф асосида Туркиянинг Ҳатай вилояти ҳокими ўринбосари Меҳмет Турал бошчилигидаги 200 га яқин ҳатайлик Ўзбекистонга келди.

Меҳмонлар орасида уч йил олдин Туркияда юз берган талафотли зилзила жабрдийдалари ҳамда етим, ижтимоий ҳимояга муҳтож болалар ҳам бор. Уларнинг узок йиллик қалб яраларига Ўзбекистонга ташриф буюриши қайсидир маънода малҳам

бўлиши шубҳасиз. Зеро, меҳмонлар аэропортданок Ўзбеконга меҳмондўстлик, куй-қўшиқ, қарнай-сурнай садолари остида миллий рақс ва ўйин-кулги билан кутиб олинди.

Улар учун Андижон — Самарқанд — Хива йўналиши бўйлаб 5 кунлик саёҳат дастури ташкил этилган. Ушбу фурсат қардошларимиз учун ҳаётнинг унутилмас лаҳзаларига айланишига шубҳа йўқ. Чунки меҳмонлар ҳар бир ҳудудда ўзига хос байрам тадбирларида қатнашиб, диққатга сазовор жойларга ташир буюрмокда.

Наврўз нафақат янгилиниш байрами, дўстлик-биродарлик, қардошлик, меҳр-оқибат, миллий тикланиш куни ҳамдир. Шундай улуғ кунларда қардошларимизнинг биз билан бирга бўлиши мамлакат ўртасидаги абадий дўстлик, биродарлик занжирлари янада мустаҳкамланиб бораётганидан дарақдир.

Сиздек қадрдонларимиз бор экан, ҳар қандай мусибатни осон енгиб ўтамыз

Фатиҳбек ЭРОҒЛУ,
Ҳатай вилояти Арсуз тумани
ҳокими

2023 йил февраль ойидаги ер қимирлашида Ўзбекистон ёрдам қўлини чўзган илк биродар давлатлардан бири. Табиий офат билан боглик оғир кунимизда ёнимизда қўлаб-қувватлаб турди.

Ўзбекистон ҳукумати Арсуз туманимизда 308 та замонавий турар жой барпо этди. Улар тумандаги юртдошларимиз учун қурилган илк бинолар бўлди. “Ўзбекистон”

турар жой мажмуаси деб номланган ушбу массивнинг расмий очилиш маросимида иштирок этган Ўзбекистон Президенти Шавкат Мирзиёев бизни Наврўз байрамини нишонлаш учун ота юртимиз — Ўзбекистонга таклиф этган эди. Ушбу ташаббус, давлатингиз раҳбарининг самимий таклифи ва яратиб берган имконияти туфайли зилзила жабрдийдаларини бу ерга олиб келдик. Рамазон ҳайити Наврўз байрами билан бир паллага тўғри келганидан саёҳатимиз янада гўзал бўлди.

Бу ерга келган тумандошларимиз мен билан ўз таассуротларини ўртоқлашмокда. Улар сизларнинг меҳмондўстлигингиз ҳамда очик чеҳра, катта шодиена билан кутиб олганингиздан жуда ҳам хурсанд. Юртдошларимизнинг аксарияти биринчи марта Ўзбекистонга келиши. Уларнинг таассуротлари ва ҳис-ҳаяжонларини ифодалашга тил ожиз.

2023 йил 6 февраль куни биз катта фожияни бошдан ўтказдик. Аммо сизлардек дўстларимиз, қардошларимиз қўлаб-қувватлаб турар экан, ҳар қандай мусибатни енгиб ўтамыз. Келгусида икки мамлакат ўртасидаги дўстлик алоқалари янада мустаҳкамланиб боришига тилақдошман.

Ўзбеконга меҳмондўстликка шахсан гувоҳ бўлдим

Кубра БАЛ,
журналист (Туркия)

Ўзбекистонга саёҳатимиз кўтаринки кайфиятда бошланди. Аэропортнинг ўзидеки ташкиллаштирилган тантанали кутиб олиш маросими барчамизнинг кўнглимизни чоғ қилди. Куй-қўшиқ, рақс ва бошқа

тадбирлар қалбимизга байрам кайфиятини улашди. Мени энг лол қолдиргани ўзбек куй-қизларининг миллий либослари маф-тункорлиги бўлди. Атласу адрасларнинг тароватини таърифлашга сўз етмайди.

Наврўз байрами сайиллари, турли томошалар, театр ва тақдиротларни кўриб кўзларимиз қувнамокда. Зеро, Наврўз барча туркий халқларнинг асрлар оша яшаб келаётган умумхалқ байрамидир.

Тарихий илдизларимиз бирлиги бонси, бир-бирига ўхшаш қадрият ва анъаналарни кўриб ҳайратланяпмиз. Ўзбекистондан олам-олам таассурот, билим, қувонч ҳамда кўтаринки руҳ билан юртимизга қайтамиз.

Ота юртимиз халқи — қардош ўзбекларнинг меҳмондўст ва очик чеҳрали кишилар эканини кўп бор эшитгандим. Бу ерга келиб, эшитгандарим тўғрилигига ўзим шахсан гувоҳ бўляпман. Бундай ташаббус ва тадбирлар икки халқни, давлатларимизнинг қардошлик ва дўстлик алоқаларини янада мустаҳкамлайди.

“

Тарихий илдизларимиз бирлиги бонси, бир-бирига ўхшаш қадрият ва анъаналарни кўриб ҳайратланяпмиз. Ўзбекистондан олам-олам таассурот, билим, қувонч ҳамда кўтаринки руҳ билан юртимизга қайтамиз.

Буюк инсонларни етиштирган улуғ замин

Меҳмет СЕЙФЕДИН,
профессор (Туркия)

Аввало, ўзбекистонлик қардошларимизга талафотли зилзила оқибатларини бартараф этишдаги ёрдами, қўлаб-қувватлови учун ташаккур билдираман. Уларнинг кўмаги кўнглимизга малҳам бўлди.

Бутун Арсуз туманида яшовчи юртдошларимиз Ўзбекистон томонидан барпо этилган замонавий турар жойларда гўзал ҳаёт кечирмокда. Ҳатайдаги расмий очилиш маросимида Президент Шавкат Мирзиёев бизни Наврўз байрамини ўтказиш учун Ўзбекистонга таклиф қилганида жуда хурсанд

бўлгандим. Сабаби, ота юртимиз — Ўзбекистонга келиш кўп йиллик озуларимдан бири эди. Мана, бутун ўша ташаббус орқали орум ушалгандан жуда мамнунман.

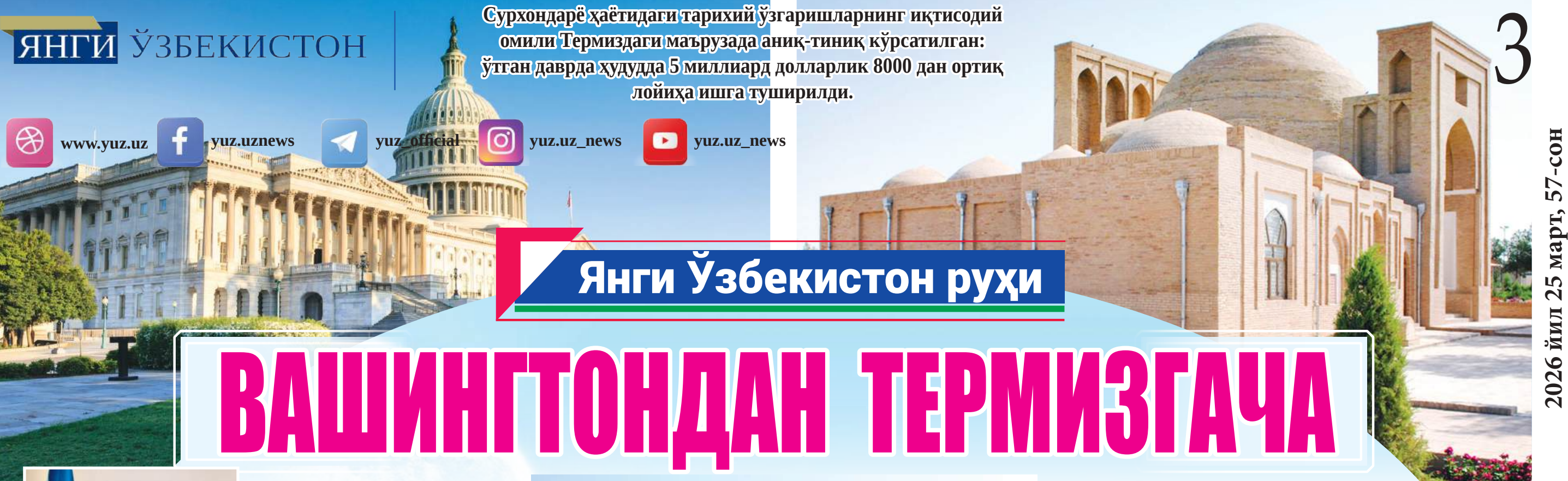
Бутун амин бўлдимки, Ўзбекистон ва Туркия яхши кунларда ҳам, оғир кунларда ҳам бирга бўла оладиган, бир-бирига бегараз ёрдам қўлини чўза оладиган қардош давлатлардир.

Ўзбекистондаги бутун дунёга машхур, айниқса, бизлар учун жуда ҳам азиз бўлган тарихий қадамжоларни зиёрат қилиш имкониятига эга бўлиш, очиги, катта шараф.

Жумладан, Андижон шахри менга жуда ёқди. Бу ерга тутилган Заҳриддин Муҳаммад Бобур нафақат икки халқ, балки дунё тарихида чуқур из қолдирган буюк шахсдир. Унинг туғилиб ўсган шахрини зиёрат қилиш менга улкан фажр-ифтиҳор бағишлади.

Андижон халқининг меҳмондўстлиги бизни жуда хурсанд қилди. Истардимки, бундан кейин ҳам Ўзбекистон бий маданияти, унмдор ерлари, ривожланган инфратузилмаси ва меҳнатқаш инсонлари билан янада равнақ топсин. Амир Темури, Заҳриддин Муҳаммад Бобур каби буюк тарихий шахсларни етиштириб чиққан бу улуғ заминда келгусида улардан ҳам буюк инсонлар дунё тарихида ўлмас из қолдириши шубҳасиз.

2026 йил 25 март, 57-сон

ЯНГИ ЎЗБЕКИСТОН

www.yuz.uz f yuz.uznews yuz.official yuz.uz_news yuz.uz_news

Сурхондарё ҳаётидаги тарихий ўзгаришларнинг иқтисодий омили Термиздаги маърузада аниқ-тиниқ кўрсатилган: ўтган даврда ҳудудда 5 миллиард долларлик 8000 дан ортиқ лойиҳа ишга туширилди.

Янги Ўзбекистон руҳи

ВАШИНГТОНДАН ТЕРМИЗГАЧА

Азамат ЗИЁ,
Ўзбекистон Фанлар академияси Тарих институти директори, академик

Бошланиши 1-бетда

Тушунганлар “Кимки бизнинг куч-қудратимизга шубҳа қилгудек бўлса, биз қурган иморатларга боқсин” деган таъкид шунчаки нишослар салобати ва бежиримлиги билан эмас, балки миллатимизга хос бунёдкорлик ва билимдонлик омили билан боғлиқлигини доим англаб етган. Англаб етганлар эса, масалан, ўтган асрнинг 60-йилларида, мустамлакачилар қиличини қайраб турганига қарамай, “Колумбада бор аламин маним, Ўзбекистон Ватаним маним”, дея ҳайқира олган. Мазкур ҳаққоний биткилар эгаси, улугъ шоиримиз Абдулла Орипов тирик бўлганида эди, олтимиш йиллик армонини Абу Райҳон Берунийнинг 1000 йиллик баҳорати ушалаётган, янги Ўзбекистон ҳақида бир-бириндан гўзал ва асосли шеърлар битган бўларди!..

АҚШ Президенти Дональд Трамп ташаббуси билан тузилган “Тинчлик кенгаши” бўйича фикр ва баҳолар бир хил бўлмаганидан яхши хабардоримиз. Бунинг сабаблари баҳоналарини чамалашга ақлимиз ҳам етгади. Бироқ мазкур кенгашнинг илк йиғилишига ҳар ким ҳам чорланганлардан ҳар ким ҳам ўз сўзини айтишга журъат қилолмагани аниқ.

Шу маънода, Президентимизнинг Вашингтонга ташрифи ҳам тарихий, ҳам замонавий жиҳатларга кўра тасофифан юз берган воқеа эмас, балки сўнгги тўққиз йилда дунё сиёсий, иқтисодий ва маданий борлигининг энг кекса ўчоқларидан бирида кечаётган сифат ўзгаришлари, уларнинг яқин-узқоллардаги кенгликлари ва халқроқ тузилмаларга кучли таъсирини тан олиш ҳамда ушбу куч билан ўз вақтида изчил ҳамкорликни йўлга қўйиш натижасидир десак, тўғри бўлади. Қолаверса, Дональд Трампнинг ўзи ушбу таъкидларини тасдиқлаб берди: “Президент Мирзиёев менинг дўстим. У ўз юртини жадал ривожлантирмоқда, у ҳар қандай муаммони ҳал қиладиган инсон!”.

Бугун бутун олам сиёсий, ҳарбий, иқтисодий туриш-турмушининг диққат марказида турган шахсининг бундай эътирофи шунчаки эътиборли аён, албатта. Чунки у сиёсий, иқтисодий эъравонлик, ижтимоий ноқуроллик тирдо-бидан қутула олмаган ўзбек жамиятига эркинлик берган, юртдошларидаги ички қўрқувни йўқотган, халқини 150 йиллик пахта қўллигидан қутқарган, демократия, инсон ҳуқуқлари, бозор иқтисодиёти, ижтимоий давлатчиликка асосланган бутунлай янгича тизим пойдеворини яратган бўлган, асрлар ичра йиғилиб келаётган сиёсий, иқтисодий ва ижтимоий чигалларни ечишга эришган, ўз эл-юрти учун қайғураётган миллий етакчи Шавкат Мирзиёев эканини жуда яхши билди!

Шунингдек, Биринчи ва Иккинчи Ўйғониш бешиги бўлган, бироқ юз йил бурун мустамлакачилар парчалаб-майдалаб ташлаган тарихий Турон — эндиги Марказий Осиёни уруш-талаш ёқасидан қайтариб, бирлаштириш ва минтақавий тараққиёт изига солиб юборишни 1,5 йил, ушбу жараёнга Озарбайжоннинг ҳам қўшилишини 9 йилда уддалаган шахс Ўзбекистон Президенти эканини ҳам жуда яхши билди!

Номи бор-у, зарби йўқ Туркий кенгашнинг Туркий давлатлар ташкилотига айланишида ҳал қилувчи куч бўлган, туркий дунёнинг бирлаштириш имконини яратган етакчи айнан Шавкат Мирзиёев эканини ҳам жуда яхши англайди!

2025 йил февралда давлатимиз раҳбарининг ислом оламининг шарқий чеккасида жойлашган Малайзияга ҳар томонлама унмולי ташрифи 2017 йил майда Саудия Арабистони-га расмий сафаридан кейинги саккиз йиллик жараён — янги Ўзбекистоннинг мусулмон дунёсиданга азалий ўрнини тиклашга ўзига хос бирламчи яқин ясагани, Шавкат Мирзиёев гоёсига кўра Тошкентда қад кўтарган Ислам цивилизацияси маркази, Самарқандда барпо этилган Имом Бухорий мажмуасининг тез орада жаҳон мусулмонларининг мўътабар зиёратгоҳларидан бирига айланишини қамраб олган кечмишининг эртаси қандай тус олишига оид таҳлилларни у жуда яхши билди!

Совет қўшини бостириб қиргандан ўтган қирқ йилда жийовини ҳеч кимга бермаган афғон давлати билан муомала тилини топа олган, трансфронтир темир йўлини хомхаёлдан воқеаликка айлантирган, Россия, Хитой,

Япония, Европа билан бир маромли ва ўзаро фойдали сиёсий-иқтисодий ҳамкорликни ўрнатган, Ўзбек давлати манфаатлари Жанубий Америкага етиб боришни билдириб қўйган ҳам Ўзбекистон раҳбари эканини у жуда яхши билди!

Қисқаси, АҚШ Президенти Вашингтонга Тинчлик кенгаши аъзоларидан бири эмас, балки ҳам ўз юрти, ҳам кенг қўламли халқроқ муносабатларда салмоқли натижаларга эришиб бўлган атоқли арбоб — Шавкат Мирзиёев ташрифи буоратганини жуда яхши англаган! Кенгашнинг илк йиғилиши Ўзбекистон етакчисининг мазкур устуңлик ва фазилатларини яна бир марта тасдиқлаб берганини бутун дунё кўрди, сиёсатчилар эсида қолди, таҳлилчилар ва оммавий ахборот воситалари эътибордан қоқирмади. Нуфузли тадбирдаги расмий чиқишларни бирма-бир кўздан кечира эканмиз, уларнинг қўли меҳобонга мулозаматдан иборат умумий йўсинда бўлгани ҳолда Ўзбекистон Президенти ўз иш услубига содиқ қолиб, бутун диққатини муаммо ва ечимига қаратди. Жумладан: “Биринчидан, кенгаш иши Ҳазо минтақасини иқтисодий ва ижтимоий қайта тиклаш учун қўлай шароит яратишга имкон бериши керак. Иккинчидан, Ҳазонинг ҳар қандай ташқи бошқарув механизми сектор ақолиснинг сўзсиз ички қўллаб-қувватлашига таяниш лозим. Учинчидан, барча саяёҳаракатлар Ҳазони тез фурсатда қайта тиклаш учун зарур шарт-шароитларни яратишга хизмат қилиши керак. Тўртинчидан, “Биз Янги Ҳазони — иқтисодиёти даровон, аҳоли учун муносиб турмуш шароитларига эга бўлган минтақани барпо этиш учун ушбу тарихий имкониятдан фойдаланишимиз зарур”, деди.

Ўзбекистон ушбу ҳудудда турар жойлар, болалар боғчалари, мактаб ва касалхоналар барпо этишга имкон қадар ҳисса қўшишга тайёрлиги борасидаги таъкиди эса давлатимиз раҳбарининг ҳоқ ўз юртида бўлиш, ҳоқ чет элда, муаммо бор ерга қуруқ қўл билан эмас, аниқ маблағ ва лойиҳалар билан боришдек иш услубини яна бир бор намоён этди.

Вашингтон Ўзбекистон раҳбарининг муаммолар ҳал этилувида қаратилган яна бир ёндашувига шахсан гувоҳ бўлганига урғу бермаслик мумкин эмас. У ҳам бўлса, чигал ечимини жойидаёқ таъминлаш! АҚШдаги йирик банк, ишлаб чиқариш, сармоа ташкилоти етакчилари ҳукуматимиз аъзолари, ҳокимларимиз иштирокида ўтказилган видеоселектор йиғилишида бунга шахсан гувоҳ бўлди. Улар Президентимизнинг Ўзбекистон — АҚШ ҳамкорлиги ишончли, қондалари аниқ-равшан, узок муддатли бўлиши мантигига асосланиш борасидаги таъкидини жуда яхши тушунди деб ўйлаймиз.

Бошқача бўлиши мумкин ҳам эмас. Давлатимиз раҳбарининг иш услуби шундай! Акс ҳолда, 12 соатдан ортиқ вақтда 10,5 минг километр йўл босиб, океанортидан қайтилган куниёқ Қорақалпоғистоннинг бутунги аҳволи таҳлили ва эртанги ривож билан боғлиқ кенг қамровли масала билан шуғулланмаган бўларди. Шу маънода, 1997 йилдан 2016 йилга қадар ўтказилган, мамлакат ижтимоий-иқтисодий ривожланишининг ярим ва бир йиллик ақуларига бағишланган деярли барча йиғилиш гувоҳи сифатида бир нарса эсга тулади. Ҳар қандай миллий иқтисодиётнинг тирикчилиги саналган пул-кредит соҳасидаги вазият бўйича ҳар гал фикр билдирадиган Марказий

банк раиси “Ҳаммаси яхши, фақат Шуманай туманида айрим кичик муаммолар бор”, деб қўярди. Бошқа иложи ҳам йўқ эди. Бутун юрт у ёқда турсин, бирор ҳудуд, айтиллик, қорақалпоғистондаги янчили аҳвол, масалан, Мўйиоқнинг қисмати ҳақида сўз очиш мумкин эмасди!..

Бугун барчасини очик айтса бўлади. Айтишгина эмас, узок вақтлардан буён ечимини кутиб ётган муаммоларни ҳал қилиш имкони бор! Бўлганда ҳам ўша ҳудуднинг ўзида бор. Масалан, мазкур йиғилишда Президентимиз Қорақалпоғистон 270 миллион тонна цемент, 256 миллион куб метр қурилиш ва пардозоп тошлар, 200 миллион тонна оҳак, 31 миллион куб метр керамзит, 27 миллион куб метр гишт хомашиси, 6,9 миллион тонна шиша, 6,5 миллион тонна гипс, 4,3 миллион тонна вермикулит

захираларига эғалигига алоҳида урғу берди. Бошқача айтганда, ҳар қандай ижтимоий-иқтисодий муаммо ечимини ўша ернинг ўзида топса бўлади, аниқроғи, бўлар экан. Гап уларни кўриш ва юзага чиқара олишда.

Янги Ўзбекистон шу йўлдан кетмоқда. Бунинг исботини Қорақалпоғистон мисолида кўриш мумкин. Саккиз йил олдин ҳудуд иқтисодиёти аҳоли жон бошига ҳажм бўйича энг охириги ўринда эди, бутун эса еттинчи ўринга кўтарилган! Илгари саноат маҳсулотининг атиги 4 фоизи экспортга чиққан бўлса, ҳозир бу кўрсаткич 30 фоизга етган. Умумий экспорт 2016 йилдагига нисбатан 3,5 баробар ошиб, 2,1 миллиард долларни ташкил этмоқда.

Мазкур кўрсаткичлар орасида диққатимизни тортиб, таҳлилга ундагани Қорақалпоғистонга тўғридан тўғри хорижий сармоа ҳажми 2025 йили 2,5 миллиард долларга етганидир.

“ҚИСҚАСИ, “ҚАЙДАСАН, ТЕРМИЗ”, ДЕБ ЙЎЛГА ТУШИБ, ТОШКЕНТ, СИРДАРЁ, ЖИЗЗАХ, САМАРҚАНД, ҚАШҚАДАРЁ ВИЛОЯТЛАРИ БЎЙЛАБ ЮРАР ЭКАНМИЗ, ТИЛГА ОЛИНГАН ВА ҲЕЧ ҚАЕРДА ЁЗИЛМАГАН “ЎЗИМИЗГА ХОС ВА ЎЗИМИЗГА МОС” ҚОЙДА — ПОЙТАХТ, ШАҲАРЛАР, ҚИШЛОҚЛАР ЎРТАСИДАГИ КЕСКИН ИЖТимоий-ИҚТИСОДИЙ ТАФОВУТ ЙЎҚҚА ЧИҚҚАНИГА ШАХСАН ГУВОҲ БЎЛДИК.

2016 йил ақунларига кўра, бутун миллий иқтисодиётимизга жалб этилган чет эл сармояси ва қарзлар 3,7 миллиардга тенг бўлгани инобатга олинса, янги Ўзбекистоннинг ҳар бир бўлагидан юз бераётган чиндан ҳам тарихий ва сифат ўзгаришларининг сири аққол ойдинлашди-қолади.

Қорақалпоғистон мисолидаги кичик таҳлил ушбу сирининг нимадалигига ишора берган эса-да, сўзимизни давом эттириб, давлатимиз раҳбарининг орадан бир ҳафта ўтиб, Термизга ташрифида эътибор қаратсак.

1998-2004 йиллари Сурхондарё вилоятидан Олий Мажлис депутати бўлган камина

йўқлигини ўз кўзингиз билан кўриб, бунинг турли оқибатларини ақлингиз билан англаб туриш эди!..

Президентимизнинг Сурхондарёга бу галги ташрифидаги тадбирларга тақлиф этилган тўғайли Термизни яна бир бор кўриш, ҳаммаслар билан учрашиш имкони туғилди. Янги Ўзбекистон даврида Сурхонга илк боришимиз эса 2023 йил баҳорига тўғри келганди. Табиат ўз сепини ёйиб турган палла бўлгани сабаб Тошкентдан Термизгача машинада кетишга жазм қилган, ўшанда янги Ўзбекистон руҳи бутун юртимизни қамраб олганининг гувоҳи бўлгандик. 2016 йил кузига ҳар биримиз, жамият ва давлат ҳаётида бошланган ҳал қилувчи ва тарихий ўзгаришларнинг айнан ушбу жиҳатига диққатини тортишимиз бежиз эмас.

Гап шундаки, мустамлака давридан бошлаб янгилашган палласига кечган ва ўзимизга хос ва ўзимизга мос” қонда — пойтахт, шаҳарлар, қишлоқлар ўртасидаги кескин ижтимоий-иқтисодий тафовут йўққа чиққанига шахсан гувоҳ бўлдик.

Қисқаси, “Қайдасан, Термиз”, деб йўлга тушиб, Тошкент, Сирдарё, Жиззах, Самарқанд, Қашқадарё вилоятлари бўйлаб юрар эканмиз, тилга олинган ва ҳеч қарерда ёзилмаган “Ўзимизга хос ва ўзимизга мос” қонда — пойтахт, шаҳарлар, қишлоқлар ўртасидаги кескин ижтимоий-иқтисодий тафовут йўққа чиққанига шахсан гувоҳ бўлдик.

Тўғри, ҳали қиладиган ишимиз жуда кўп, муаммолар ҳам етарлики. Бироқ Президентимиз ташаббуси билан бошланган янгилашлар руҳи жонажон Ўзбекистониямизнинг ҳар бир бурчагига етиб боргани ва ўша ерлардаги ҳаётни ўзгаришга мажбур қилаётганини ҳеч ким инкор эта олмайди! Тошкентнинг қундалик туриш-турмуши — меъморичилиги, хизмат кўрсатиш тизими, таълим, тиббиёт муассасалари бинолари, энг муҳими, уй-ҳовлилар, маҳаллалар ички йўлларида юз бераётган барча сифат ўзгаришлари вилоят, туманларимиз, шаҳар ва қишлоқларимизга кириб бориб бўлган.

Депутатлик йилларимизда неча марта Сурхонга келиб-кетган бўлсак, биров университетга ҳам бир ўтайлик деган эмас, ўзимизнинг ҳам ҳаёлимизга келганмас. 2023 йилда ушбу даргоҳга илк бор қадам босиб, профессор-ўқитувчилар ва талабалар билан роса гурунқ қилгандик. Ўшандаёқ университетнинг бутун инфраструктураси, ўқув ва илмий имкониятини кўриб, анча-мунча катта ва кучли экани, мазкур марраларга сўнгги йилларда давлатимиз раҳбарининг эътибори ва қўллови туфайли эришилётганини билдик.

Университетга бу гал ҳам бордик. Унинг илмий-тадқиқот марказида бажарилаётган инновацион ишланмалар ва турли янги натижаларни кўриб, буларни ростдан ҳам ўзларингиз қиялсизми, бу ерда шундай олимлар борми деган саволни бир неча марта беришга тўғри келди. Тасдиғини олган, Президентимизнинг мактабгача ва мактаб таълимининг эа эмас, олий таълим ва илм-фани бутун Ўзбекистон бўйлаб ривожлантириш сиёсати қанчалик тўғри ва оқилона эканига тан бердик, энг асосийси, мактаса арзигулик илк салмоқли натижаларга шахсан гувоҳ бўлдик.

Шу маънода, чуқурроққ ўйлаб кўрсак, мустақил бўлиб ҳам империячиликка хос қараш — сиёсий, иқтисодий, ижтимоий бошқарув, илм-фан, олий таълим, маданият тизгинини метрополия-марказда тутиб, мустамлакаларни тараққиётдан нари ушлаш сиёсатини энди ўз доирамизда давом эттириб юрареврган эканмиз.

Бундай ҳулосага марказ биносининг еттинчи қаватида тарихчи, адабиётчи ва тилишунос олимлар, ўқитувчилар билан учрашув чоғида тутилган бир тўғиу узил-кесил туртки берганини яшириб ўтирмаймиз. Минбарда туриб, ижтимоий фанлар, хусусан, тарих фанини тизим ўлароқ тубдан ўзгартириш зарурати, соҳадаги огир муаммолар ва уларнинг ечимини ҳақида сўзлаб турарканмиз, кўзимиз бирдан деразадан кўриниб турган қўп қаватли уй-жойлар силсиласи, янги қад кўтарган мавзелага тушиб, очиги, галати бўлиб кетдик. Тилда мавзунин давом эттиравесак-да, мия тўхтамай мантқиқин ва адолатли саволлар билан ўққа туғарди: нега атиги тўққиз йил бурун бундай манзарани тасаввур этишининг ўзи мумкин эмасди, цемент, темир, кўтаргичларни ўзимизда топиш шунчалар қийинмиди, бошқалар юртида қурувчилик қилиб юрган сурхонликлар бу ерда уйлар қурулмаганиди, “Тўпаланг”-дан тайёр ичимлик суви тортиб келиб, 1,5 миллион қорақўз — бутун вилоят аҳлининг ярмидан кўпини бахтли қилишга нима халал берганди, бутун Термизнинг айланма йўллари ҳам қафдех текисликда азим Тошкентдагидан қолишмаётганда, ўн йил бурун ҳатто Шарқ дарвозаси кўчаларини асфальтлашга мазут топилмаганининг сири нимада эди?!

Саволлар туғилиши Президентимизнинг Сурхондарё вилоятини ҳар томонлама ривожлантириш масалаларига бағишланган йиғилишдаги маърузаларини тинглаш, ушбу тадбирдаги халқчил муҳитни кузатиш чоғида ҳам давом этди.

Сўнгги тўққиз йилда воҳода богчага қамров 28 фоздан 68 фозга ошгани, 23 та янги мактаб қурилиб, яна 448 таси таъмирлангани 102 кўшимча 102 минг ўқувчи ўрни очилгани, 688 та қўп қаватли уйга 32 минг оила қўчиб ўтгани, Ангор, Бойсун, Жарқўрғон, Сарисоё ва Термиз туманларида “Янги Ўзбекистон” массивлари барпо этилаётгани, базми мактаб ўқитувчиларининг 2000 долларга тенг даромад топаётганига оид маълумотлар ўта қувонарли ва ҳатто ҳайратланарли. Бундан ташқари, тилга олинган кўрсаткичлар замирда ҳақ минглар сурхонликлар тақдирини, лўнда айтганда, уларнинг ҳам бу дунёга саёхати, ХХI аср одамига ўхшаб яшаш, ўғил-қизларининг қамолли ва бахтини кўриш умиди ва истаги ушалаётгани ҳақиқати борлиги кўзда тутилса, наҳотки, шу ишларни олдинроқ қилишнинг иложи йўқ эди деган савол ўз-ўзиндан қўйилиб келиши табиий.

Бу сингари адолатли савол-сўроқлар каминадагина эмас, балки сўнгги тўққиз йилда ўз оиласи, маҳалласи, қишлоғи, шаҳрининг туриш-турмуши, чироғи, гази, суви, маҳалла гузари, фарзандлари қатнаётган богча-мактаб, университетлар, ўзи ва ақиллари муложа оладиган поликлиника, шифохона, юрадиган йўли, банк, молия, хизмат кўрсатиш тармоқларининг сони ва сифати, чет элларга саёхати, қўйингчи, ўта қисқа муддатда барча-барча соҳада юз берган ва юз бераётган туб, айрим жиҳатлардан айтганда эса кечагина ҳатто оруз қилиш мумкин бўлмаган ўзгаришларни кўриб, билиб турган юртдошларимизда ҳам туғилмоқда.

Олти-етти йил бурун янгилашни жараёнининг илк натижаларини кўрган одамларимиз “Бизда ҳам қилса бўлар экан-ку”, дея ҳам қувонини, ҳам қонқиш туйғуларини билдирган бўлса, энди “Шу ишлар нега илгари қилинмаган?” деган саволни қўймоқда. Шахсан биз учун мана шуниси ўта муҳим. Негаки бу — қорақўзларимиз тафаккурини юз бераётган сифат ўзгаришларининг тасдиғи. Демак, юртдошларимиз ўз тақдирининг ожиз томошабини эмас, балки ҳаққоний эгалари бўлиш сари илдамламоқда. Энди уларга “бўлар экан-ку”, дейиш қизиқмас, улар “нега илгари бўлмагани”ни билишни истамоқда!

Демак, ҳозир уларга ўтмишда бой берганларимизнинг ҳам, кейинги тўққиз йилда қўлга киритилган барча марра ва ютуқларимизнинг ҳам сабаб ва омилиларини тушунтирувчи таҳлиллар керак.

Мазкур иш бутун унчалик ҳам қийин эмаслигини биламиз. Чунки иштирийимизда ҳар бир оила, маҳалла, қишлоқ ва туман ҳаёти, тармоқлар ривожини билан боғлиқ чексиз ва жонли далиллар бор. Миллий ахборот маконимиз ва статистика кўрсаткичларининг қўлами ҳам жуда кенг. Бу борада, айниқса, Президентимизнинг ҳар бир чиқиши ва таҳлили ўта қўл келишини ҳам алоҳида таъкидлаган бўлардик. Айтилик, Сурхондарё ҳаётидаги тарихий ўзгаришларнинг иқтисодий омили Термиздаги маърузада аниқ-тиниқ кўрсатилган: ўтган даврда ҳудудда 5 миллиард долларлик 8000 дан ортиқ лойиҳа ишга туширилди. Хитой, АҚШ, Россия, Хиндистон, Австрия, Венгрия каби давлатлар билан инвестиция ва савдо бўйича яна 10 миллиард долларлик келишувларга эришилди.

Демак, вилоятдаги марралар, энг аввало, ҳудуд иқтисодиётида рўй берган туб сифат ўзгаришлари билан боғлиқ. Агар юқорида тилга олинган маълумот — 2016 йили миллий иқтисодиётимизга четдан бор-йўғи 3,7 миллиардлик сармоа ва қарз жалб этилганини эсласак, бутун биргина Қорақалпоғистон ёки Сурхондарёнинг иқтисодий қудрати бутун бир давлатимизнинг кечати қўрсаткичидан қолишмаётганини тасдиқлайди-қўяди.

Термиздаги йиғилиш камина учун яна бир жиҳати билан қимматли бўлди. У ҳам бўлса, тарих халқиники бўлгани ҳолда, уш асида шахслар яратишига оид қарашимизни тасдиқловчи ҳамда истиқлол йиллари рўй берган айрим воқеалар бўйича билимимизни бойитиш қимматли далилларни қўлга киритишга эришдик.

Давлатимиз мустақиллиги тиклангач, олдинмида турган энг катта ва огир ишлардан бири Ўзбекистонни халқаро майдонда тан олдиришдан иборат бўлгани хали-ҳамон эсимизда. Шу маънода, Эрон Президенти Али Акбар Ҳошмий-Рафсанжонийнинг 1993 йил октябрдаги давлат ташрифи алоҳида аҳамият касб этиши табиий эди. Ушбу юксак мартабали меҳмон камина ўша кезларда ишлаб турган Шарқшунослик институтига ҳам келган ва олимлар билан учрашган. Бундан, айниқса, биз, эроншунослар жуда қувонганимиз. Шу тариқа ушбу юртта йўл очилиши, у ерда сақланаётган, тарихимизга оид қўлэзма асарлардан баҳраманд бўлишга умид қилганимиз. Бироқ давлатимиз раҳбари Термиздаги йиғилишда айтиб берган бир тарихий тафсилот — ўша кунини институтимиз биносидан бир неча ўн қадам нарида юз берган воқеа эндигина мустақил қадамини қўяётган мамлакатимиз шаънига ўчмас доғ туширишдан ташқари янги Ўзбекистонимиз асосчиси босиб ўтган йўлининг қанчалар қалтис бўлганини кўрсатиб берди.

Демак, ўша кунини эрталабки соат 10 да икки давлат раҳбарлари Мирзо Улуғбек ҳайкалига ҳурмат баҳо келтириб, сўнг Шарқшунослик институтига ўтиши режалаштирилган. Бундан ўша кезлари Мирзо Улуғбек тургани ҳокимини бўлган, мазкур маъмурий ҳудуд учун биринчи жавобгар шахс — Шавкат Мирзиёев ҳам хабардорлигини ташриф билан боғлиқ барча тегишли тайёргарлик ишлари кўриб қўйилгани табиий. Аммо соат ўтган ҳам еттида — давлат миқёсидан тадбирга уч соатча қолганида, ҳайкаlining боши томон маънода кесиб кетилгани маълум бўлиши ҳеч қанақасига, қутилмаганилигидан ташқари, бутун ҳам ақлга сиймайди.

Бундан тега хабар топган Шавкат Мирзиёев саросимига тушмаган, бундай пайтларда ҳар қандай инсонни эғаллаб олиши муқаррар чорасизлик ҳис-туйғуларига ҳам берилмаган. Қолаверса, ўша кезлари айрим каттаконларнинг қандай бўлмасин, уни йўқотиш пайига тушганларини катта куч сарфлаганига қарамай, ўзига қарши бирор айл тополмагани ва тополмасликларини ҳам яхши билган. Ўша ҳал қилувчи дақиқаларда ҳаёлини нима банд қилганини Президентимизнинг ўзи мана бундай тушунтириб берди: “Уларнинг муддаоси битта бўлган — мени йўқотиш, бироқ мен-ку, майли, улар ҳатто миллатимиз ва давлатимиз оёрубсига етказиладиган улкан зиён ҳақида ўйлаб ҳам ўтирмаган”.

Энг муҳими, ўта қисқа муддатда ҳайкални ўзидек қилиб тиклаб, олий мақомдаги меҳмоннинг ҳам Мирзо Улуғбек ҳайкали, ҳам Шарқшунослик институтига ташрифини юксак даражада ўтказишни таъминлагани ҳақида эшитганимизда ўша ўта хунук, бироқ охири хайрли тугаган воқеадан 33 йил ўтиб, Дональд Трампнинг “Президент Мирзиёев ҳар қандай муаммони ҳал қиладиган инсон”, деб айтганини эсладик.

Чиндан ҳам Шавкат Мирзиёев 2016 йил кузидан эмас, аллақачондан буён миллати, давлати, халқига қайғуриб келган, бутун борлиги ва умрини қорақўзларининг огирини енгил, ҳаётини бахтли қилишга бағишлаган, янги Ўзбекистонни яратишдек ўта огир ва қалтис, бироқ шарафли ишга ишонч билан киришган, жуда қисқа муддатда умуммиллий ва халқаро миқёсда оламшумул марраларни забт эта олган буюк шахсдир.

Одил ОЛИМЖОНОВ,
Иқтисодий тадқиқотлар ва
ислохотлар маркази бош илмий
ходими, иқтисодиёт фанлари
доктори, профессор

Бошланиши 1-бегда

Тожикистон бутун ҳам Ўзбекистоннинг давр синовида ўтган ишончли ҳамкори, дўстидир. Ҳозир кўп қиррали ҳамкорликнинг барча йўналишида улкан тараққиёт кузатишмоқда. Айниқса, 2016 йилдан бошлаб Ўзбекистон — Тожикистон муносабатлари тарихида тубдан янги давр бошланди. Сиёсий, иқтисодий, маданий алоқалар шиддатли ривожланиб, ўзаро дўстлик, қўшничилик ва ҳамкорлик даражаси мазмун жиҳатидан бойинди, давлатларимиз ўртасидаги муносабатлар ҳақли равишда стратегик шерикликдан иттифоқчилик мақомига кўтарилди.

2016-2025 йилларда Ўзбекистон — Тожикистон ўртасидаги иқтисодий алоқаларнинг кескин кенгайиши ҳам айнан ана шу юксак иттифоқчилик мақоми даражасида юз берди. Муносабатлар сиёсий, иқтисодий ва маданий жабҳаларда жадал ривожланмоқда. Ўзаро савдо ҳажми ошиб, саноат кооперацияси, энергетика ва транспорт йўналишларида муҳим, фойдали лойиҳалар амалга оширилмоқда. Масалан, икки давлат ўртасидаги ташқи савдо қиймати 2016 йилда бор-йўғи 197,1 миллион долларга тенг бўлган. Бу кўрсаткич давлатларимизнинг мавжуд иқтисодий имкониятидан жуда кам эди. 2016-2025 йилларда Ўзбекистон — Тожикистон товар алмасуви ҳажми 912,3 миллион долларга етди ёки 4,6 баравар ошди.

Жорий йил 19 февраль куни Душанбеда Тожикистон ва Ўзбекистон бош вазирлари иштирок этган Савдо-иқтисодий ҳамкорлик бўйича 13-ҳукуматлараро комиссия йиғилишида ҳамкорлик барча йўналишда жадал ривожланаётгани қайд этилди ва уни келгусида янада кенгайтириш масалалари муҳокама қилинди. Бу жараёнда ҳар икки давлатнинг чегарадош ҳудудлари ўртасидаги алоқаларни ривожлантириш жуда муҳим ва айлани борада қатор чора-тадбирлар қўрилипти. Жумладан, Сурхондарё билан Хатлон, Самарқанд билан Сўғд вилоятлари ўртасида савдо-иқтисодий, илмий-техникавий ва маданий-гуманитар ҳамкорлик тўғрисида битимлар имзоланди.

2018 йил апрелда Самарқанд шаҳрида Сўғд вилояти ишбилармон доиралари иштирокида саноат ярмаркаси ўтказилганди. Аниқсанага айланган мана шундай саноат ярмаркалари қўшни вилоятларнинг ишбилармонлари ўртасида ўзаро кооперация алоқаларини ўрнаттиш ва мустақамлашга хизмат қилмоқда. Тадбирлар доирасида икки вилоят тадбиркорлари ўртасида жуда кўп бизнес ва ҳамкорлик шартномалари имзоланмоқда. Савдо-иқтисодий алоқаларни ривожда давлатларимиз ўртасидаги 17 та чегара-назорат пунктнинг барчаси тўлиқ фаолият юрита бошлагани муҳим аҳамият касб этапти.

Ўзаро савдо таркиби кенгаймоқда

2016 йилгача бўлган даврда икки давлат ўртасида ўзаро савдодаги маҳсулотлар

долларлик), пахта толеси (17,6 миллион долларлик), мева-чева (7,4 миллион долларлик), қора металл (5,1 миллион долларлик), уй парандаси (2,4 миллион долларлик), пластмасса чиқиндилари (1,8 миллион долларлик), жами 6,6 миллион долларлик олтингугурт, дала шпати ва хизматлар (асосан темир йўл хизмати)дан иборат.

ошмоқда. Масалан, 2025 йили товар айланмаси 2024 йилдагига нисбатан 22,5 фоиз, экспорт 24,1 фоиз, импорт 13,8 фоиз ўсишига эришилди. Бундай ўсиш суръатининг давом этиши иккала давлат ўртасидаги товар айланмаси ҳажмини кескин ошириб, 2 миллиард долларга етказишдек улкан мақсадга тезда эришиш мумкинлигини кўрсатиб турибди.

саноат кооперацияси асосида тўқимачилик кластерлари ташкил этиш катта истиқболга эга. Зеро, тайёр маҳсулотларни хорижга сотиш ҳар икки томон — ўзбек ва тожик ишбилармонларига, деҳқонларга, саноат ишчиларига қўшимча катта фойда олиш имконини беради. Сўнгги йилларда қатор давлатларда касалликларни даволашда кимевий дориларни

номенклатураси чекланган бўлиб, бу қўшни мамлакатлар салоҳиятидан анча паст эди. Иттифоқчилик мақоми ўзаро савдо таркибига ҳам жуда катта ижобий таъсир кўрсата бошлади.

Жумладан, Миллий статистика қўмитаси дастлабки ҳисоб-китобларига кўра, Ўзбекистоннинг 2025 йилда Тожикистонга экспорт қилган маҳсулотлари умумий ҳажми 683,1 миллион долларга етган бўлса, унинг таркибиде 222,7 миллион долларлик саноат маҳсулотлари (турли трикотаж ва пластмасса маҳсулотлари, металл прокати ва бошқалар), 58,7 миллион долларлик машина ва транспорт жиҳозлари (электротехника ва бошқа жиҳозлар), 53,1 миллион долларлик минерал маҳсулотлар (бензин, битум, газ), 43 миллион долларлик кимевий маҳсулотлар (полимер, сульфат, силикат, ўғит, бўёқ), 48,2 миллион долларлик озиқ-овқат маҳсулотлари (чорва учун озуқа, тухум, қандолатчилик маҳсулотлари, тайёр гўшт маҳсулотлари ва бошқалар), 21 миллион долларлик турли тайёр маҳсулотлар (қурилиш материаллари, тайёр кийим, ипак матолари), 147,4 миллион долларлик хизматлар (асосан темир йўл транспорти) кабилардан иборат бўлди.

Тожикистоннинг Ўзбекистонга экспорти номенклатураси ҳам тобора кенгайиб бормоқда. Масалан, 2025 йилда қўшни давлатнинг мамлакатимизга умумий экспорти қиймати 229,3 миллион долларга етди. Унинг таркиби руда ва концентратлар (рух, мис ва қимматбаҳо металллар — 108,9 миллион долларлик), тошқумир (22,3 миллион долларлик), электр энергияси (17,9 миллион

Улкан мақсадларга биргаликда эришиш мумкин

2016-2025 йилларда икки давлат ўртасидаги савдо-иқтисодий муносабатлар шиддатли ривожланганини қайд этдик. Шунга қарамай, иқтисодий алоқалар кенгайиши учун ҳар икки давлат ҳам улкан имкониятларга эга. Жумладан, 2025 йил якунида Тожикистоннинг Ўзбекистон умумий товар айланмасидаги улуши 2017 йилдаги 0,9 фоиздан 1,1 фоизга ўсди. Бу кўрсаткич мамлакатимиз экспорти таркибиде 1,5 фоиздан 2 фоизга, импортида эса 0,4 фоиздан 0,5 фоизга етди, холос.

Тўғри, охириги йилларда иқтисодий ҳамкорлик даражасидаги ўсиш суръати кескин

Бунинг учун давлатларимиз ўртасидаги иқтисодий ҳамкорлиқни кенгайтиришнинг қатор заҳира ва имкониятларидан самарали фойдаланиш тақозо этилади.

Саноат соҳасида ҳамкорлиқни ривожлантириш ўзаро иқтисодий алоқаларни кенгайтиришнинг устувор йўналишларидан. Жумладан, хомашёни чуқур қайта ишлаш бўйича қўшма кластерлар ташкил этиш ва уларда ишлаб чиқарилган маҳсулотларни биргаликда учинчи давлатларга экспорт қилиш мумкин.

Тўқимачилик ҳам иқтисодий ҳамкорлиқни янада кенгайтиришнинг истиқболли соҳаси. Яқин йилларгача Ўзбекистонда етиштирилаётган пахта хомашёсининг 10-15 фоизигина юртимизда қайта ишланар, қолган 85-90 фоизи хорижга тола ва ип-кала ва шаклида экспорт қилинади. Натижада пахта толасини қайта ишлашдан келадиган фойданинг асосий қисми ҳам хориждаги мато ишлаб чиқарадиган, тайёр кийим тикадиган ва уларни сотадиган компаниялар ҳисобига тушар эди.

Ўзбекистонда пахта етиштириш, ташитиш, сақлаш, қайта ишлаш ва тайёр маҳсулот ишлаб чиқариш соҳалари сўнгги йилларда ягона нуктага бириштирилди, яъни пахта-тўқимачилик кластерлари тизими ташкил этилди. Мазкур кластерлар фаолиятининг йўлга қўйилиши пахтачилик ва тўқимачилик соҳалари ривожига янги саҳифа очди. Хомашёни етиштирувчи ва қайта ишловчи тизимлар фаолияти самардорлиги сезиларли даражада ошди.

Хуллас, пахта-тўқимачилик соҳаларини кластерлар шаклида биргаликда ривожлантириш борасида Ўзбекистонда катта тажриба тўпланди. Шундан келиб чиқиб айтиш мумкинки, ҳамкорликда икки давлат ҳудудида

камроқ ишлаб, табиий ўсимлик ва гиёҳлардан кўпроқ фойдаланилган. Ўзбек ва тожик замини эса табиий дорилар ишлаб чиқариш учун хомашё бўлган турли-туман ўсимлик ва шифобах гиёҳларга ўта бой. Ана шу табиий бойлиқдан фармацевтика саноатида оқилона фойдаланиш бутун инсон саломатлигини сақлаш учун катта аҳамият касб этади. Шу мақсадда давлатларимиз фармацевтика соҳасида жуда салмоқли ишлар қилляпти. Жумладан, Ўзбекистонда фармацевтика тармоғини ривожлантиришга йўналтирилган инвестиция лойиҳаларини амалга оширишга хорижий ва маҳаллий инвестицияларни фаол жалб этиш учун қулай шарт-шароит яратиш, доривор ўсимликлар хомашёсини етиштириш учун ноёб шароитни инобатга олган ҳолда маҳаллий доривор воситалар бозорини юртимизда ишлаб чиқарилган юқори сифатли дори-дармон билан тўлдириш мақсадида 2017 йили Президентимизнинг махсус фармони билан “Нукус-фарм”, “Зомин-фарм”, “Косонсой-фарм”, “Сирдарё-фарм”, “Бойсун-фарм”, “Бўстонлик-фарм” ва “Паркент-фарм” эркин иқтисодий зоналари ташкил этилганди.

Фармацевтика соҳасида ташкил этилган 7 та эркин иқтисодий зона орқали доривор ўсимликлар хомашёсини ўзига хос табиий шартларда етиштириш ва қайта ишлаш борасида соҳадаги ишлаб чиқариш ва ресурс салоҳиятидан комплекс ҳамда самарали фойдаланишни таъминлаш, юқори қўшилган қийматли замонавий фармацевтика маҳсулотлари ва дори воситаларини ишлаб чиқаришни ташкил этиш каби вазифаларни бажариш мақсад қилинган. Демак, томонларда фармацевтика соҳаси бўйича ҳам самарали ҳамкорлик қилиш имконияти катта.

Италия – Марказий Осиё (C5) + Озарбайжон бизнес форуми:

23-24 март кунлари Тошкент шаҳри халқаро аҳамиятга эга “Италия — Марказий Осиё (C5) + Озарбайжон” бизнес форумига мебонлик қилди. “Барқарор агроэкотизимлар учун инновациялар, регенератив қишлоқ хўжалиги ва рақамлаштириш” мавзусига бағишланган ушбу нуфузли тадбир қишлоқ хўжалиги соҳасида замонавий технологиялар ва илгор тажрибаларни намойиш қилиш билан бирга минтақаий ҳамкорлиқни мустақамлаш, Европа ҳамда Марказий Осиё ўртасида стратегик шериклиқни ривожлантириш учун муҳим платформа вазифасини ўтади.

Тадбирда Ўзбекистон, Италия, Озарбайжон, Қозоғистон, Қирғизистон, Тожикистон ва Туркменистон делегациялари, вазирлик ва идоралар раҳбарлари, халқаро молия институтлари, илмий-тадқиқот марказлари, университетлар, экспорт-импорт агентликлари, инвесторлар ва бизнес доиралари вакиллари иштирок этди. Форумда турли мамлакатлар вакиллари маҳсулот ва технологияларни муҳокама қилиш билан бирга глобал ҳамда минтақаий муаммоларга ҳам

БАРҚАРОР АГРОТАРМОҚ САРИ ЙЎНАЛТИРИЛГАН СТРАТЕГИК ПЛАТФОРМА

жабоб излаш учун фикр ва ғоя алмашиш имкониятига эга бўлди. Бутун иқлим ўзгариши, сув тақчиллиги, тупроқ унумдорлигининг пасайиши каби глобал таҳдидлар барқарор ва стратегик фикрлашни талаб этади. Бундай вазиятда барқарор агроэкотизимларни шакллантириш, ресурс тежамкор тизимларни ривожлантириш ҳамда регенератив қишлоқ хўжалиги таъминотларини амалиётга таътиқ этиш бўйича тажриба алмашиш қишлоқ хўжалигини юксалтиришда ғоят муҳим.

Форум очилишида қишлоқ хўжалиги вазири Иброҳим Абдурахмонов “Италия билан ҳамкорлик Марказий Осиё давлатлари ва Озарбайжон учун қишлоқ хўжалиги ҳамда озиқ-овқат соҳаларида янги истиқболлар очади. Италия илгор технологиялари, юқори сифат стандартлари ва самарали ишлаб чиқариш тизимлари билан танилган. Ушбу тажрибаларни жорий этиш орқали биз ҳосилдорлиқни ошириш, ҳосилдан кейинги йўқотиларни камайтириш, маҳсулот сифати ва қўшимча қийматни яхшилаш имконига эга бўламиз”, дея таъкидлади.

Тадбирнинг муҳим жиҳатларидан бири қишлоқ хўжалигини инвестициявий

жозибадор йўналишга айлантириш, қайта ишлаш саноатини ривожлантириш, экспорт заңжирларини мустақамлаш ва қўшма корхоналарни йўлга қўйиш масалалари муҳокама қилинганидир. Шу боис, йиғилишда аграр тармоққа тўғридан тўғри инвестицияларни жалб этиш, юқори қўшимча қийматли маҳсулотлар ишлаб чиқаришни кенгайтириш, агрологистика, сақлаш, қайта ишлаш ва экспорт инфратузилмасини ривожлантириш масалаларига алоҳида эътибор қаратилди. Бу эса Италия ва минтақа давлатлари ўртасида узоқ муддатли, ўзаро манфаатли ҳамкорлиқни мустақамлаш учун пойдевор вазифасини ўтади.

Форум давомиде иштирокчилар учун Тошкент вилоятидаги қишлоқ хўжалиги ва озиқ-овқат корхоналарига таширф ҳам уюштирилди. “Agro-Tech” кластери, “Botanik.uz” кўчатхонаси ва Италия билан ҳамкорликдаги қўнғиччилик кластери фаолияти билан танишиш орқали меҳмонлар Ўзбекистонда қишлоқ хўжалигини модернизация қилиш ва кластер тизимидаги амалий ишлар билан танишиш имконига эга бўлди.

Яна бир долзарб жиҳати — инсон капиталини ривожлантириш. Тадбирга ёш мутахассислар, тадқиқотчи ва профессорлар

жалб қилинди. Бу эса аграр йўналишда кадрлар тайёрлаш ва келажак мутахассисларини шакллантиришда муҳим. Тадбир давомиде эълон қилинган ғоя ва келишувлар нафақат иқтисодий натижа бериши, балки экологик барқарорлиқни таъминлашга ҳам хизмат қилади. Чунки барқарорлик иқтисодий тизим, ижтимоий адолат, табиат билан уйғунлик ва келажак авлод учун яхши муҳит яратишни қамраб олади.

Форум нафақат иқтисодий ва илмий ҳамкорлик учун майдон, балки глобал иқлим ўзгариши ва сув тақчиллиги шароитида қишлоқ хўжалиги соҳасида барқарорлиқни таъминлаш учун стратегик нукта бўлиб хизмат қилди. Мазкур тадбир орқали иштирокчилар қишлоқ жойларда бандлиқни таъминлаш, экспорт салоҳиятини қучайтириш, технологиялар ва билимлар алмашинуви орқали барқарор агроиқтисодий ривожланишга қаратилган устувор йўналишларни белгилаб олди.

“Италия — Марказий Осиё (C5) + Озарбайжон” бизнес форуми қишлоқ хўжалиги соҳасида инновация, инвестиция, фан ва амалиёт уйғунлигини таъминлайдиган, янги шериклик алоқаларини шакллантирадиган, барқарор агротармоқ сари

йўналтирилган стратегик платформа сифатида тарихий аҳамият касб этади. Унда бошланган ташаббус ва эришилган келишувлар аграр тармоқни трансформация қилиш, замонавий технологияларни кенг

Ўзбекистон ва Тожикистон минтақада хомашё ва қайта ишланмаган қишлоқ хўжалиги маҳсулотларининг йирик экспортчилари. Шунинг учун уларни қайта ишлаш учун қўшма ишлаб чиқариш қувватларини яратиш ҳам ўзаро ҳамкорлиқнинг истиқболли йўналишидир. Икки мамлакат улкан Евроосиё ҳудудида мева-сабзавотларнинг жуда кўп турини етиштириш ва уларни қайта ишланмаган, қуритилган ва қайта ишланган ҳолда экспорт қилиш ҳажми бўйича етакчи макъга эга.

Мева-сабзавотларни қайта ишлаш, жумладан, саноат усулида қуришти соҳасида қўшма корхоналар ташкил этиш арзон, сифатли ва хорижий бозорларда харидорғир тайёр озиқ-овқат маҳсулотларини катта ҳажмларда ишлаб чиқариш имкониятини яратди. Бу маҳсулотларни МДҲ ва Европа Иттифоқи мамлакатлари, Хитой, Ҳиндистон ва бошқа давлатларга экспорт қилиш мумкин.

Шу билан бирга, Ўзбекистон — Тожикистон инвестиция компаниясининг молиявий имкониятларидан қўшма ихтисослашган тармоқларни яратиш учун фойдаланиш мумкин. Қўшма корхоналарда ишлаб чиқарилаётган тайёр маҳсулотлар ҳажмининг ошиши танархнинг пасайиши ва МДҲ мамлакатлари бозорига ҳам, Хитой бозорига ҳам экспорт қилиш имкониятини кенгайтиришга хизмат қилади.

Ўзбек ва тожик деҳқонлари асрлар давомиде сайқалланган юксак зиротчилик цивилизациясини яратган. Бу икки маконда қишлоқ хўжалиги суғорма деҳқончилик аналариде асосида шаклланган ва ривож топган. Ана шу улкан тажрибага таянган ҳолда ҳар икки давлат ҳудудида янги ерларни ўзлаштириш, ирригация ва мелиорация, ер-сув ресурсларидан тежамкорлик билан фойдаланиш, аграр тармоққа рақамли технологиялар, инновация ютуқлари ва сунъий интеллектни жорий этиш соҳаларида ўзаро манфаатли ҳамкорлик қилиш имкониятига мавжуд.

Тожикистон ўзида ишлаб чиқарилмайдиган тайёр маҳсулотлар, хусусан, автомобиль, маиший техника, айниқса, кир ювиш машинаси, кондиционер, катта ҳажмли музлаткич, баъзи озиқ-овқат, тўқимачилик ва кимё маҳсулотлари экспортини ошириш учун истиқболли бозордир. Қўшни давлат билан умумий чегара ва ривожланган транспорт инфратузилмаси мавжудлиги маҳсулотларни ташити харажати пасайишига асос бўлади.

Тожикистонда гидроэнергетика иншоотларини биргаликда қуриш ва ишлатиш ҳамда трансчегаравий сув ресурсларидан биргаликда фойдаланиш соҳасидаги ҳамкорлиқни кенгайтириш муҳим аҳамият касб этади. Чунки бу йўл билан нисбатан арзон электр энергияси ишлаб чиқариш ва сув ресурсларидан самарали фойдаланиш мумкин.

Шунингдек, озиқ-овқат саноати корхоналарини модернизация қилиш ва замонавий технологияларни жорий этиш асосида катта миқдорда экспортроп тайёр маҳсулотлар ишлаб чиқариш ва уни учинчи давлатлар, жумладан, Афғонистонга экспорт қилиш имкони мавжуд. Бунинг учун Тожикистон билан чегарадош ҳудудларда агрологистика марказлари ва омборхоналарни биргаликда ташкил этиш мақсадга мувофиқ.

Ўзбекистон ва Тожикистон ҳудудида кўп асрлар давомиде барпо этилган ноёб қадимги ёдгорликлар мавжуд. Икки халқ ўртасида бу осори атиқаларини, айниқса, ислом маданиятига мансуб мажмуаларни зиёрат қилишга интилиш катта. Шу боис, мазкур соҳада ҳамкорлиқни кенгайтириш, зиёрат туризмни ривожлантириш учун қулай шарт-шароит яратиш, айниқса, шундай ёдгорликлар жойлашган ҳудудларга тўғридан тўғри самолёт ва автобус қатновини йўлга қўйиш иқтисодий барқарорлик билан бирга ўзаро ишонч ва яхши қўнғиччилик руҳини мустақамлаш, борди-кеңдиларни янада яхшилашга замин яратди.

Умуман олганда, ўзаро савдо-иқтисодий алоқаларни янада кенгайтириш, унинг ҳажмини 2 миллиард долларга етказиш икки мамлакат иқтисодий ўсиши, халқларимиз фаровонлашувига сезиларли таъсир кўрсатади. Тожикистон Республикаси Президенти Эмомалӣ Раҳмоннинг Ўзбекистонга давлат ташрифи ва унда қабул қилинадиган келишувлар эса икки давлат ва халқларимиз ўртасидаги дўстлик алоқаларини янада қучайтириш, иттифоқчилик мақомини мустақамлашга хизмат қилади.

Сардор ТОЛИБОВЕВ,
“Янги Ўзбекистон” мухбири

ЗАМОНАВИЙ БИЛАН ЙЎҒРИЛГАН ҚАДИМИЙ БАЙРАМ

21 март куни “Янги Ўзбекистон” боғида ўтказилган Наврўз умумхалқ байрами нафақат баҳорнинг кириб келишини, балки миллат тарихи ва келажаги ўртасидаги узвий боғлиқликни яна бир бор намоён этди. Президентимиз иштирок этган ушбу тантанали маросимда янграган ғоялар инсон қадр ва бирдамлик каби минг йиллик анъаналаримиздан сув ичади.

Анваржон АЛИЕВ,
тарих фанлари бўйича
фалсафа доктори, Ўзбекистон
Журналистлар уюшмаси аъзоси

Бугунги глобал бекорорлик шароитида жамиятни бирлаштирувчи, инсонни улуғловчи қадриятларга эҳтиёж

нишонланган. Бу ғоя бугунги Янги Ўзбекистон концепцияси билан уйғун: меҳнат ва ислохотлар тараққиёт гарови. Темурийлар даврида Наврўз давлат миқёсидаги энг улғур байрамлардан бири бўлган. Алишер Навоийнинг “Хар тунинг қадр ўлубон, ҳар куннинг ўлсун Наврўз” мисралари бу айёмининг маънавий қийматини юксак ифода этади.

Асрлар давомидида Наврўз халқ турмуш тарзига мослашиб, турли удувлар билан бойиди. “Қозон тўла” анъанаси, сумалак ва ҳалим тайёрлаш, болаларнинг хонадонма-хонадон юриб қўшиқ аййтиши — буларнинг барчаси халқнинг барака ва фаровонликка бўлган ишончини ифодалайди. “Улус куни қозон тўлса, йил бўйи сут мўл бўлар” деган халқ нақли эса иқтисодий фаровонликнинг рамзий ифодасидир.

Бирок тарихда синовли даврлар ҳам бўлган. XX асрнинг 80-йилларида Наврўз асосини равишда ман этилди. Лекин мустақилликдан сўнг бу қадрият қайта тикланиб, бугун умумхалқ байрами сифатида кенг нишонланмоқда. Бу

тиради. Жумладан, янги иш ўринлари яратилиш ва камбағалликни қисқартириш бўйича кенг қамровли дастурлар амалга оширилмоқда, замонавий корхоналар, коммуникация тармоқлари ва инфратузилма объектлари барпо этилиб, таълим, тиббиёт, маданият ва спорт соҳаларида янги босқич бошланмоқда.

Мазкур жараёнларни баҳорга қийб-ласак, мамлакат ҳаётидаги бугунги ислохотлар — музлаган тупроқ бағрини ёриб чиққан илк майсалар каби. Улар ҳали нозик, аммо келажақда улкан бора-ларга айланиши қудратини ўзида мужасам этган.

Нутқда қишлоқ хўжалиги соҳасига ҳам юксак баҳо берилди. Миришкор деҳқон ва фермерлар меҳнати “халқ дастурхонининг баракаси” сифатида эътироф этилди. Бу иқтисодий баркарорликнинг энг асосий устунларидан бири эканининг тан олиншидир.

Ёшлар масаласи эса нутқнинг марказий нуқталаридан бири бўлди. Президентимиз таъкидлаганидек, бугунги Ўзбекистон ёшлари таълим, илм-фан, ахборот технологиялари, бизнес ва спорт соҳаларида янги қаҳрамонлар сифатида намоён бўлмоқда. Улар Учинчи Ренессанс бунёдкорлари сифатида тарих саҳнасига чиқмоқда. Бу таъриф ёш авлодга берилган ишонч ва масъулиятнинг юксак мезонидир.

Маҳалла институтига берилган эътибор ҳам жамият баркарорлигининг муҳим омил. Маҳаллани ривожлантириш ва жамиятни юксалтириш йили доирасидаги ишлар фақат маъмурий ислохот эмас, балки ижтимоий бирдамликни мустаҳкамлашга қаратилган чуқур стратегиядир.

Бугун 130 дан ортиқ миллат ва элат вакиллари бир Ватан остида Наврўзни нишонлаётгани эса унинг азалий миссиясини — инсонларни бирлаштириш ғоясини яна бир бор тасдиқлайди. Наврўз ўтмишдан келган оддий анъана эмас. У миллат хотираси, цивилизация мероси ва келажақка йўл кўрсатувчи маънавий компасдир.

Бугун янги Ўзбекистон тараққиёт йўлида экан, унинг илдизлари айнан шу қадимий қадриятларга бориб тақалади. Тарих далолат берадики, табиат билан уйғун, меҳнатга сунган, бирдамликка интилган жамият ҳар доим юксалган.

Шу боис, ҳар биримиз қуйидаги ҳақиқатни англашимиз зарур. Наврўзни нишонлаш фақат байрам қилиш эмас, балки ажодлар васиятига садоқат, келажак олдидаги масъулиятдир. Кўчат экиш, маҳаллани обод қилиш, ёшларга билим бериш, бир-биримизга меҳр кўрсатиш каби амалий ишлар орқали биз Наврўз руҳини давом эттирамиз!

10 МИЛЛИОН ДАН ЗИЁД ОВОЗ, 2000 ГА ЯҚИН ҒОЛИБ ЛОЙИҲА

“ТАШАББУСЛИ БЮДЖЕТ”НИНГ БИРИНЧИ МАВСУМИ НАТИЖАЛАРИ ЭЪЛОН ҚИЛИНДИ

“Ташаббусли бюджет”нинг жорий йил биринчи мавсуми ғолиблари эълон қилиниши катта байрамга айланиб кетди. Одатдагидек ғолиблар рўйхати 21 март — Наврўз умумхалқ байрами куни маълум қилинди ва натижалар кўплаб юртдошларимизга қўшалок тантана шукуҳини улашди.

Лойиҳа юртдошларимизни яна бир бор муштарак мақсад йўлида бирлаштирди. Салкам икки ой давом этган жараёнинг ҳар бири қизғин кечди. Дастлаб 1-20 февраль кунлари лойиҳа киритиш босқичи бўлиб ўтди. Шундан сўнг 21 февралдан 7 мартга қадар саралаш, 8-10 март кунлари эса тарғибот босқичи ўтказилди. Иқтисодиёт ва молия вазирлиги маълумотларига кўра, “Ташаббусли бюджет”нинг бу йилги биринчи мавсумида фуқаролардан жами 21 минг 49 та лойиҳа келиб тушган. Шундан 17 минг 390 таси овоз бериш босқичига ўтказилган.

Тадбирнинг асосий ва қутилган овоз бериш босқичи 11 мартда бошланиб, 20 март куни якунланди. Одатдагидек юртдошларимиз дастлабки дақиқалардаёқ махсус интернет платформалари орқали лойиҳалар учун овоз беришга киришди. Бу жараён овоз бериш босқичининг сўнгги дақиқаларигача фаоллик билан давом этди. Маълумотларга кўра, жараёнда мамлакатимиз бўйлаб 10 миллион 284 мингта овоз берилаб, якуний натижалар бўйича жами 1996 та лойиҳа ғолиб деб топилди.

— Бу лойиҳаларни амалга ошириш учун давлат бюджетидан 3 триллион 5 миллиард 827 миллион сўмдан ортиқ маблағ ажратилиши режалаштирилган, — дейди Иқтисодиёт ва молия вазирлиги бўлим бошлиғи Азимжон Ҳасанов. — Жорий мавсум таҳлилларига кўра, йўналишлар кесимида энг кўп ички йўлларни таъмирлаш (868 та), мактабларни таъмирлаш ва моддий-техник базасини мустаҳкамлаш (566 та) ҳамда соғлиқни сақлаш муассасаларини таъмирлаш ва моддий-техник базасини таъмирлаш (163 та) бўйича лойиҳалар ғолиб деб топилди. Худудлар бўйича эса Қўқдала туманидан қўйилган лойиҳа энг кўп — 13 минг 386 та овоз тўплаган. Энг кам — 58 та овоз билан ғолиб бўлган лойиҳа эса Мўйноқ туманига тўғри келиб, кўчаларга ёритқичлар ўрнатиш ташаббуси эди. Бу ҳали тўлиқ якуний рақамлар эмас. Шу йил 21-31 март кунлари қўшимча ғолибларни эълон қилиш босқичи ҳам бўлиб ўтади. Гап шундаки, жорий мавсумдан қатор янгиликлар киритилган. Энди юқори овоз тўплаган, бироқ ғолиб бўлмаган лойиҳаларни депутатлар ташаббуси асосида қўшимча равишда ғолиб деб эълон қилиш амалиёти йўлга қўйилди. Бунда Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутатлари тегишли округдаги ғолиб бўла олмаган биттадан лойиҳани қўшимча равишда ғолиб деб эълон қилиши мумкин. Шу жараён туфайли лойиҳада қўшимча ғолибларни эълон қилиш мuddати белгиланган.

“Ташаббусли бюджет” халқимиз орасида умуммиллий ҳаракатга айлангани ҳолда ҳар гал лойиҳани янада такомиллаштириш, янгиликлар ва ўзгаришлар киритиш бўйича муайян ишлар қилияпти. Бу янгиликлар жорий йилги биринчи мавсумда ҳам кўзга ташланди. Масалан, бир лойиҳа учун энг юқори қиймат 1 миллиард 648 миллион сўмгача, жиҳозлаш лойиҳалари эса 824 миллион сўмгача оширилди.

Муҳим янгиликлардан яна бири ташаббусли лойиҳаларни аҳоли ва давлат ўртасида шериклик асосида молиялаштириш механизмнинг йўлга қўйилгани бўлди. Яъни қийматининг 50 фоизини аҳоли молиялаштирган лойиҳалар автоматик равишда ғолиб деб топилиб, қолган қисми давлат томонидан молиялаштирилиши белгиланган эди. Бу мутлақо ихтиёрий амалиёт бўлгани ҳолда ҳар бир маҳаллага мавсумда фақат битта лойиҳани шериклик асосида амалга оширишга рухсат берилди. Лойиҳа қийматининг 50 фоизига тенг маблағни тўплай олмаган шериклик лойиҳалари эса четлаштирилмаб, қайта имконият сифатида

анъанавий овоз бериш босқичига ўтказилиши ай-тилган.

Бу йўналишда ҳам лойиҳаларни илгари сурган талабгорлар оз бўлмади. Кўрсатилган талабларни бағарган шериклик лойиҳалари автоматик равишда ғолиб деб топилди, уларнинг рўйхати “Ташаббусли бюджет”нинг овоз бериш босқичига қадар бирин-кетин эълон қилиб борилиди. Бухоро вилояти Ёғждувон тумани “Шарқ” МФЙ Юсуф Ҳамдоний кўчаси ички йўлларни асфальтлаш ҳамда Қашқадарё вилояти Қўқдала тумани “Эски Анҳор” МФЙ ва Оқардарё кўчаларини асфальтлаш бўйича шериклик лойиҳалари илк ғолиб-

лардан бўлди. Мазкур лойиҳалар қийматининг 50 фоизини 10 мартга қадар фуқаролар томонидан молиялаштирилиш, овоз бериш жараёнисиз, яъни шериклик механизми асосида “Очиқ бюджет” порталида мuddатидан олдин автоматик равишда ғолиб деб топилди.

— “Ташаббусли бюджет”нинг жорий йил биринчи мавсумида фуқаролар томонидан шериклик асосида 1400 дан ортиқ лойиҳа таклиф этилди, — дейди Азимжон Ҳасанов. — Белгиланган мезонларга мувофиқ деб топилган 221 лойиҳа саралаш босқичидан муваффақиятли ўтди. Шундан сўнг ушбу лойиҳалар учун ҳар бир маҳалла бўйича маблағларни жамлаш мақсадида транзит ҳисобрақамлар очилди ва реквизитлари ташаббускор фуқароларга SMS хабарнома орқали етказилди. “Очиқ бюджет” порталида шериклик лойиҳалари бўйича бириктирилган транзит ҳисобрақамлар билан танишиш ҳамда мазкур ҳисобрақамларга келиб тушаётган маблағни реал вақт режимида кузатиш имконияти ҳам яратилди. Ана шу жараён-дан ўтган 16 та шериклик лойиҳаси биринчи мавсумда ғолиб деб топилди. Уларни молиялаштириш учун фуқаролар томонидан жами 3,3 миллиард сўм йиғилди.

Маълумотларга кўра, шериклик лойиҳаларининг 4 таси танаффусга тушган маҳаллаларга тегишли. Гап шундаки, жорий мавсумда қўлланган янги тартиблардан яна бири “Ташаббусли бюджет” доирасида кетма-кет икки мавсумда ғолиб бўлган маҳаллалар учун навбатдаги икки мавсумда лойиҳа киритишни чеклаш, яъни танаффус бериш амалиётининг жорий этилгани бўлди. Шунга кўра, 2026 йил биринчи мавсумда лойиҳа киритиш имконияти чекланмаган маҳаллалар рўйхати шакллантирилиб, тегишли платформага жойлаштирилди. Аммо кейинроқ Иқтисодиёт ва молия вазирлиги томонидан истисно тарзида жорий мавсумда маҳаллари сони 15 ва ундан кам бўлган туман (шаҳар)ларга танаффус бериш амалиёти қўлланилмағи маълум қилинди. Тартибга кўра, танаффусга тушган маҳаллалар лойиҳа киритиш олмабди, бироқ овоз бериш жараёнида тўлиқ иштирок этиши мумкин. Ушбу маҳаллалар аҳолиси ўзига яқин ва қўшни маҳаллаларда илгари сурилган лойиҳаларни қўлаб-қуватлаб, улар учун овоз тўплаш жараёнида қатнашиши учун ҳеч қандай чеклов ўрнатилмаган.

Шунингдек, айрим ҳудудларда ишчи комиссиялар томонидан лойиҳалар асосини рад этилган икки мезонларга зид лойиҳалар ўтказилгани сабабли овоз бериш босқичи вақтинчалик чекланган ҳолатлар ҳам кузатилди. Бундай вазиятларда тезкор чоралар кўрилиб, Иқтисодиёт ва молия вазирлигининг талаби билан ишчи комиссиялар томонидан хато ва камчиликлар бартараф этилди ҳамда лойиҳалар белгиланган мезонлар асосида қайта кўриб чиқилди. Шундан сўнг чеклов ўрнатилган ҳудудларда лойиҳалар овоз бериш босқичи бирин-кетин тўлиқ тикланди.

Умуман, юртдошларимизнинг “Ташаббусли бюджет”га қизиқиши ортгани сари уни халққа янада яқинлаштириш, имкониятларни ошириш чоралари кўриляпти. Шаффофик, очиқлик масалаларига ҳам алоҳида эътибор қаратилмоқда. Гарчи доимий чора-тадбирлар сабаб лойиҳада ноқонуний, зўрма-зўраки, мажбурий овоз тўплаш жараёни кескин қисқариб бораётган бўлса-да, бу борадаги назорат ҳамон қатъий. Жорий мавсумда ҳам шундай ҳолатлар кузатилса, дарҳол муурожаат йўллаш учун қисқа рақамли ишонч телефонлари ишга туширилди. Мажбурий овоз тўплаган лойиҳалар эса овоз бериш босқичидан четлатилиши бўйича огоҳлантирилди.

Қолаверса, бу мавсумда илк бор “Очиқ бюджет” порталида сунъий интеллект асосида ишловчи “AI Yordamchi” чат боти ишга туширилди. Янги технология фуқароларнинг давлат бюджетини ва ташаббусли бюджетлаштириш жараёни юзасидан қўлай ҳамда тезкор ахборот олишига мўлжалланган бўлиб, “Ташаббусли бюджет”нинг биринчи мавсумида ундан минггаб фуқаро фойдалангани кузатилди.

Ўтган йили маҳалласидаги мактаб биносини таъмирлатиш ташаббуси билан иштирок этган бир танишмил лойиҳаси ғолиб бўлганини қувониб айтганди. Яқинда ўша мактаб биноси капитал таъмирланиб, болалар қишни иссиққина бинода ўтказгани, замонавий мактабда таълим олаётганидан хурсанд бўлиб гапирди. Энди навбат маҳалласидаги йўлларни асфальтлашга етгани, бунинг учун ҳам лойиҳада фаол иштирок этаётганини айтиши ҳам унутмади.

Бугун “Ташаббусли бюджет”нинг халқимиз орасида оммалашиб, умуммиллий ҳаракатга айлангани фақат лойиҳаларни одамларнинг ўзи илгари сурётганида эмас, балки натижаси ҳам амалда қўринаятгани билан боғлиқ. Масалан, лойиҳанинг ўтган йилги иккинчи мавсумида ғолиб бўлган лойиҳалар бўйича ҳудудларда ишлар қизгин кетаяпти. Аксарияти муваффақиятли якунланиб, аҳолига тантанали топширилди. Хусусан, Гулистон туманидаги 4-мактабда замонавий спорт зали, Янгйаҳё туманидаги 51-ДМТТда ёзги болалар майдончаси барпо этилди. Тойлоқ туманидаги Богизогон ҳамда Навзанд маҳаллаларидаги ички йўллар асфальтланди. Зомин туманидаги Пахтакор маҳалласида ҳам ички йўлларни асфальтлаш ишлари бошланган.

Ҳар бир лойиҳанинг сифатли бажарилиши ҳам алоҳида назоратда. Мутасаддиларнинг тушунтиришича, Олий Мажлис Сенати кенгашининг тегишли қарорига кўра, агар ғолиб лойиҳа фойдаланишга топширилишида ташаббускор фуқаро ва маҳалла раиси бажарилган ишлардан қаноатлан-маса, объект фойдаланишга қабул қилинмайди.

Қолаверса, ташаббускорлар лойиҳа ижросини кузатиб бориши, камчилик ёки қонун бузилиши ҳолатлари аниқланса, “Очиқ бюджет” портали орқали “фавқулодда хабар” қолдириши мумкин. Агар ҳақиқатан қонун бузилиши ҳолати аниқланса, белгиланган тартибда чора кўрилади. Чунки “Ташаббусли бюджет” доирасида ажратилаётган маблағ давлат бюджетини ҳисобидан қолпанади ва жараён тегишли органлар томонидан назорат қилинади.

Ирода ТОШМАТОВА,
“Янги Ўзбекистон” мухбири

yuz.uz_news

yuz.uz_news

Уй-музейларда

Шеърятнинг
қутлуғ қадамжосиДўрмонда Абдулла Орипов уй-музейи
очирилишидан лирик лавҳалар

Улаомларимиз моддий ва маънавий неъмат-яхшиликларнинг зиёда бўлиши, униб-ўсиши, барқарор ва давомли бўлишини барака дейди. Барака танага туша, уни қувватли қилиб, кўп нарсасга имконияти етишига сабаб бўлади. Барака фарзандларга туша, уларнинг солиҳ, ахлоқли бўлишига кўмак беради. Барака вақтга туша, уни кенгайтиради, инсон ўша вақт ичиди кўп ишларни қилишга улгуради. Бир одам 60-70 йиллик умри давомида юз йилда ҳам қилишга улгуролмайдиган ишларни бажариши унинг вақтига барака берилганидир.

Абдулла Орипов 75 йил умр кўрди. Аммо ўзидан сон-саноксиз шеърлар, кўплаб китоблар, таржималар, суҳбатлар, қайдлар, хотиралар қолдирди. У зотнинг ёзиб қўйган асарлари хозир ҳам нашр этилишда давом этмоқда. Бу бир инсоннинг умрига барака берилганининг ёрқин кўриниши.

“Дўрмон” ижод уйи ҳудудида, шоир истиқомат этган хонадонда муқаддас Рамазон ҳайити ҳамда Наврўз айёми, қолаверса, 21 март — шоирнинг таваллуд санаси арафасида Абдулла Орипов уй-музейининг очилишида ҳам ўзига хос рамзий маъно мужассам. Тадбир давомида шоир Эшқобил Шукур топиб айтиди: “Шоир ўзи улуг кунда тугилди, уй-музейининг очилиши ҳам шу муқорар сағана тўғри келди. Баракали одам дегани шу бўлса керак-да!”.

Ўзбек адабиётини Абдулла Орипов ижодисиз тасаввур қилиб бўлмайди. Бетақдор, фалсафий, табиий кечинималарга йўрилган, қалб призмасидан ўтган, теран образли, мушоҳадаларга бой, оҳангли, ифода усули, ҳаёт ҳодисаларининг янгилаш талқини билан ўз адабий мактабини яратди. Шоир Усмон Азим айтмоқчи, адабиётга ёлғон аралашмаган сўзлар билан кириб келди. Шеърят даргасининг ёрқин шахсиятини бир фаолият кесимида қамраб олиш мумкин эмас. Шу маънода, мазкур музей адабиётимиз, Абдулла Орипов шеърятининг қутлуғ қадамжоси бўлиши шубҳасиз.

Чиндан ҳам музей Абдулла Орипов яшаган муҳит руҳини сақлаб қолгани билан аҳамиятга молик. Шоир асарларининг асл қўлёзмалари мавжуд ижодхона, деворлардаги тарихий суратлар, юзлаб китобларни бағрида сақлаётган маҳобатли кутубхона, ижодкор зиёлилар билан дилдан суҳбат учун мажлислар хонаси, яқин йилларга тегишли экспонатлар, мўъжаз фойе гўяг фойзали ва шинам. Давлатимиз мадҳияси яратилган алоҳида ижодхона уй-музейга янада кўрк, салобат бағишлайди. Юртимиз мадҳияси айнан шу хонада дунёга келгани қалбларни ҳаяжонга солади.

Муаззам ва дилбар

— Отам Дўрмонни яхши кўрарди, бирор жойга кетса, “Дўрмон ҳавосини соғиндим”, деб тез қайтиб келарди. Бундан олдин Кибриё Қаҳҳоровадан сотиб олинган ҳовлида яшаганмиз. Кейинчалик, отам Ўзбекистон уюшмаси раиси бўлган, олдингизга кўп одамлар таширф буюради, каттароқ жойга кўчиб ўтишингиз керак деб шу уйни беришган. Шундан сўнг бу ҳовли халқ ҳовлисига айланди: остона ҳатлаб исталган киши кириб келарди, шоирона қилиб айтганда, отамнинг тафаккур бўлогидан чўмичига тўлдириб кетарди. Қорақалпоқлик мухлислар отамни бошқача яхши кўрарди, эллиқалликлар тез-тез таширф буюрар, Некўз — Нукус-да деб ҳазиллашиб, ўзларини шоирга яқин оларди. Бу ҳовлида отамнинг учта ўтовби бор эди, ҳар йили икки марта қорақалпоқ мухлислар келиб, янгиллаб кетарди. Уй-музейдаги кўп-лаб жиҳозлар, стол-стуллар ёки шоир сурати солинган гиламлар ҳунарманд мухлислари

томонидан тақдим этилган, — дея эслайди Абдулла Ориповнинг қизи Шоира Орипова.

Икки қаватли уйни томоша қилар экансиз, шоир ҳамма қатори оддий ва айни пайтда нақадар улугвор ҳаёт кечирганига яна бир бор иқдор бўласиз. Бу ерда сақланаётган ҳар бир ашёга ўз вақтида шоирнинг қўли теккан, унинг нигоҳи тушган. Буни библингизга ҳаммо экспонатлардаги моҳият теранроқ мазмун касб эта бошлайди, ижодкорга доир илқ хотиралар сари етаклайди.

“

УЧРАШУВ ВА ТАДБИРЛАРДА КЎПИНЧА ОТАМ БИЛАН БИРГА ИШТИРОК ЭТАРДИМ. ОТАМ БУТУН БОРЛИҒИ БИЛАН ХАЛҚНИКИ ЭДИ. УЧРАШУВЛАРДА, САФАРЛАРДА УНИ ОДАМЛАР ЎРАБ ОЛАРДИ.

“Абдулла ака оилада адабий тилга, ўзбек тилига жуда эътиборли эди. Фарзандларимиз Тошкентнинг қоқ марказида туғилиб ўсган бўлса-да, “ада” эмас, балки “ота” деб қақрарди. Тўнғич набирамиз Шоҳрух бобосини “бува” деб тили чиқди. Қарасакки, ҳамма “ота” дейди. Кейинчалик у бобосига “ота-бува” деб мурожаат қила бошлади. Абдулла ака ҳазиллашиб, “Неварам, ўзингни қийнаб нима қиласан, “аждод” деб қўяқол”, деганди, — дея хотирлайди шоирнинг рафиқаси Ҳанифа Мустафоева. — Маҳжиянинг дунёга келишида икки буюк композитор ва шоирнинг тонг отгунча тер тўкиб, қилган меҳнатларига гувоҳ бўлганман. Мутал ака менга “Келинжон! Агар мана шу мусиқам танловдан ўтса, ўлсам ҳам армоним йўқ эди. Биласизми, менга нима нима нашла қилади? Ҳатто душманним ҳам қўлини кўксига қўйиб, ўрнидан туради-да!” деб мириқиб кулгани ҳамон қўлогим остида жаранглаб туради.

Маҳжия учун эълон қилинган танловга Абдулла ака “Қўнғиртовлик” тахаллуси билан қатнашган. Саралов уч босқичдан иборат бўлган ва у даярли икки йил давом этди. Ҳар бир босқичда Абдулла аканинг шеърлари юқори ўринларни эгаллади. Тинимсиз меҳнат

натijasида маҳжия учун икки шеър ёзилди ва охири “Серкўёш, ҳур ўлкам, элга бахт нажот” деган сатрлар билан бошланадигани танловга тақдим этилди. Мутал Бурҳонов ҳар кунни уйимизга келиб, пианинода мусиқани чалиб кўрар ва маҳжияни фарзандларим билан қўлаб, ҳар бир сўзи мусиқага мос тушаётган ёки йўқлигини текширарди. Маҳжиянинг матни ҳам жуда кўп ўзгартирилган, шу вақтгача бир неча вариантини музейларда берганман, уйда яна 50-60 нусхаси сақланиб қолган. Иккинчи қаватдаги пианинони кўрдизми? Ёнида эски ёзув машинаси ҳам бор. Ўша пианинода маҳжия мусиқаси яратилган, ёзув машинасида эса мен Абдулла аканинг шеърларини териб чиқардим”.

“Маҳаллада дув-дув гап”

“Опаларимнинг айтишича, ҳар янги йилда маҳжиянинг янграшини отам интизорлик билан кутган. Отамга кўштироқ ичидида “дўстлари ва шоғирдлари” келиб, “Эшитдингизми,

хулосалардан қайтарди. Балким жонимга қасд қилишим мумкин эди. Ҳозир ҳам шундай дақиқалар бўлади. Буни мен ақл билан енгаман, ҳаракат қиламан. Шунинг учун менга қанча оғир бўлган бўлса, янгангизга ундан ҳам оғир бўлди. Мана шу хулосамни ўзиёқ кўп нарсани билдирса керак”, деб жавоб берган эди.

Энг кичик фарзанд бўлганим учун ота-онам меҳрининг қаймоғини татиғанман, де-сам муболага бўлмайди. Учрашув ва тадбирларда кўпинча отам билан бирга иштирок этардим. Отам бутун борлиғи билан халқниқ эди. Учрашувларда, сафарларда уни одамлар ўраб оларди. Мен четда қолиб кетавардим. Эсимда, Наманган вилояти Поп туманига борганимизда одамлар ўраб олиб, дастхатлар олди. Шоирнинг қизи эканлими билиб қолиб, мендан ҳам дастхат сўрашган. Роса хижолат бўлганман. Уйимиз доим меҳмонлар билан гавжум бўлар эди. Оилавий байрамларда, янги йил кечаси ҳам дастурхон тузаб, бутун оила жам бўлиб ўтирганимизда шоғирдлари, мухлислари кириб келарди. Тонготар шеърноҳлик, адабий гурунг бўлар ва буни биз табиий ҳол деб қабул қилардик. Абдулла Орипов бизнинг отамиз ва халқнинг шоири эди. Шунинг учун отам билан одамлар исталган пайт гаплаша олади деб ўйлар эдим. У шу қадар таниқли эдики, кейинчалик эл орасида унга доир турли кулгили миш-мишлар, тўқиб чиқарилган воқеалар тарқалиб кетди.

Бир кунни уюшмага бир момо келди. Суҳбат орасида тўсатдан:

— Абдулла Ориповнинг “Юзма-юз” китобини ўқиганмисизлар? — деб сўраб қолди. Ҳаммасларим ҳазил-чин аралаш:

— Мана, шоиримизнинг қизи бўлади, — деди.

Момо менга синчиқлаб қараб турди-да, “Ростдан ҳам қизимсиз?” деб сўраб қолди. Тасдиқлаш маъносидида бошимни силқитдим. Шунда у аёл худди ҳамма нарсани аниқ билгандек гап бошлаб юборди:

— Отангиз бир арман қизини қаттиқ севган. Отаси бермаган. Шунинг учун “Нечун тиш қорадур арман кўзлари”, деб армонли шеърлар ёзган. “Биринчи муҳаббатим”ни шу

қизга бағишлаган. Кейин бир ўзбек қизини топиб, бахтли бўлиб кетган...

У шунчалик ишонч билан гапирардики, гўё ўша воқеалар тепасида ўзи тургандай. Мен эса шунчаки жимлайиб қўйдим. Аслида, айтган шеърлари “Биринчи муҳаббатим” шеъриндан анча кейин ёзилган. Арманистонга сафар ҳам турмуш қўрганларидан сўнг бўлган. Одамлар отам ҳақида турли “хотира”лар тўқийди. Шундай пайтлар отамнинг сатрлари ёдимга тушади: “Инсон болалари барибир содда”. Базиллар шоирни турли афсоналар орқали севиниш истиади. Ким биладди, балки бу ҳам муҳаббатнинг бир кўринишидир”.

Рухият ранглари
инкишофи

Абдулла Орипов шоир сифатида шеърят ихлосомандларининг кўз ўнгига шаклланди. 1965 йилда ёш шоирнинг биринчи шеърый тўплами — “Митти юлдуз” чоп этилганда филология фанлари доктори Салоҳиддин Мамажонов қўйилганларни қайд этган: “Шоир воқелини бутун мураккаблиги, ички зиддиятлари орқали кўради, ундаги гўзаллик ва ҳуноқ томонлар, қийинчиликлар ва мушкулотларни идорқ этиб, олдинга сўраётган ғоясини ана шу мушкулотлар ичидан олиб ўтиб ифодалайди ва унинг ишонарли чиқишига эришади”.

Иброҳим Ғафуров шоирнинг иккинчи тўплами — “Кўзларим йўлинда” ҳақидаги тақризида ёш шоир шеърларининг фалсафийлиги, лирик қаҳрамоннинг дард ва интилишлари, замон ҳақида, келажак ҳақидаги ўйларининг акс этиши тўғрисида сўз юритади.

Таниқли адиб Дониёр Бегимқулов айтдики, “Шоирнинг бутун ижоди инсон зақоси, унинг сир-синоати, англаб бўлмаас сехру жодуси, юксаклиги ва тубанлиги қаршисида лол бўлган қалбнинг ҳайратидек таассурот қолдиради”.

“Отамда ишдан келдим, дам оламан деган гап йўқ эди. Меҳмонлар, шоғирдлар, қариндошлар келиб-кетса ҳам ҳар биримизга алоҳида вақт топарди. Нимага қизикимиз, нега кайфиятимиз йўқ, нимадан қийналыпмиз, ўқиймиз қандай? Отам биз билан бир бутунлигини англаб турарди. Жуда меҳрибон эди. Ўз ўрнида қаттиққўлиги ҳам бор эди, албатта. Ҳақли чиққанда ёки кайфияти бўлмаганида олдида аямдан бошқа ҳеч ким қолмас, ҳаммамиз хонамизга кириб, жим ўтирар эдик. Отамдан бирор нима сўраш учун аямга мурожаат қилардик. Аям ўзи хайрихоҳ бўлган масалада руҳсат берар ва отамни оғоҳлантирарди. “Отанг биладди, отангдан ўзинг сўра”, деса, бормайсан ёки қилмайсан дегани эди. Отам ўзи эшитиб қолса, руҳсат бериб юборганини билсак-да, барибир ўзига тўғридан

қачон келасизлар?”, деб сўрарди. “Ота, ҳозир келдим-ку уйга”, дердим қулиб.

Филология фанлари доктори Бегали Қосимовга келин бўлганман. Турмуш ўртоғим домланинг кенжа ўғли. Кўзининг олдида катта бўлган. “Бу иккаласи ўзи ёш бола-ю, иккита боласи бор-а. Қачон қараса, истироҳат боғларида айлиниб юради, болалари қолиб, ўзлари ўйнаб кетади”, деб биз, икки кенжанинг устидан ҳазиллашарди. Иккинчи ўғлим Ойбек ўша пайтлар кичкина неварани эди. “Ойбек домла, устоз”, деб алоҳида яхши кўрарди.

Отам гўё узоқ сафарга кетган-у, ҳали замон келиб қоладигандек. Ётоқхонаси иккинчи қаватда жойлашган. У ердаги кийимлари, ўзингиз кўйишингиз мумкин, қандай турган бўлса, шу ҳолатда сақланган. Онам қаторларини ҳам ўзгартирмаган. Худди бир нарсанинг жойини алмаштириб қўйсақ, отам кейин қидириб қоладигандек туюлаверди. Тут шинини ва асални яхши кўрарди, шунинг учун мана бу шиниларга ҳам тегмаганмиз, салкам ўн йилдан буён турибди.

Ҳар бир гапдан, вазиятдан отамнинг ўғити чиқиб келаверибди, шеърларидан жавоб оламиз, ўзимизча хулоса чиқарамиз. Отамсиз кўнимиз йўқ ҳозир ҳам. Онгимизда, қалбимизда биз билан доимо бирга. Соғинганда исталган шеърларини ўқийман, уларда отамнинг тафти, ҳислари мужассам. Катта-катта шеърларининг юқини, залворини юракдан ўтказаман, “Мана бу жойида нима демоқчи бўлгансиз?” деб нега вақтида сўраб олмаган эканман-а деб қўяман баянда”.

— Отамнинг ижод қилмаган вақти кам бўлган. Доим ижод билан машғул бўларди. Лекин бошқа ижодкорлар каби бизга сен кирма, ё бўлмаса, онамга, болаларни ол, мен ижод қилияман демас эди. Аксинча, биз, қизлар отамнинг котибаси эдик. Баян айтиб туриб ёздирадди. Аммо шеърларни қайта ишлаш жараёнида ёлғиз қолишни маъқул кўрарди. Тахбир жараёнида биз ёзиб олган шеърлар баян бутунлай ўзгариб кетарди, — дейди Абдулла Ориповнинг қизи Юлдуз Орипова. — Отам жуда тасвирчан, нозиктабб киши эди. Уларга бирор муаммони гапиришга ийманардик. Шу боис, уйдаги маиший муаммоларни аямга айттардик. Агар каттароқ масала бўлса, охири отамга айтиларди. Шунданам аям орқали айтирганимиз. Отамнинг кўнглини авайлаганмиз, уни безовта қилавермаганмиз. Аммо ҳар қандай масалада отамнинг олдида борсак, ижобий жавоб олишимиз аниқ эди. Отам охириги илинжисиз эди. Унга шахсий фикримиз доимо қизик ва муҳим бўлган.

Етаклашиб қатор
ва қатор, йўлдан ўтди етмиш
беш баҳор...

Шоирнинг АҚШда истиқомат қилувчи қизи Мавлуда Орипова ўз хотираларида шоирнинг сўнгги кунларини бундай эслайди: “Отам уйимизга келганида жуда хурсанд бўлди. Турмушимни, тинч ва осуда яшаётганимни кўриб, кўнгли хотиржам тортиди. Ҳаммамиз хурсанд эдик. Улар келиши билан хонадонимиз фойза тўлди. Отамнинг аҳоли яхши, ҳар кунни шеърлар ёзади, болаларим билан ўйнайди, ширин-ширин суҳбатлар қурамиз. Америкадаги ўзбеклар билан йиғилиб, сайил уюштирдик. Ота-онам бирга қатнашди, отам шеър ўқиди. Меҳмонлар ҳам хурсанд бўлди... Ўқини. Отамнинг охириги куллари хотираси қалбимни ҳануз тилкалайди. Ҳаммаси тўсатдан бўлди. Профилактика учун шифокорлар текширувидан ўтаётганимизда: “Илгаридан эшитганим бор, ҳар бир одамнинг юрагидида жон қуши бўлади. Агар одам шу қушнинг овозини эшитса, хайли эмасдир. Менинг ҳам жон қушим чирқираб ётибди, қизим”, деди. Отамнинг томирини топиш қийин эди. Унинг шу гапларини эшитар эканман, маҳкам бағримга босдим, бошларидан силаб қучоқладим. Отамни ҳеч кимга бергим келмасди. Умрининг охирида ёзилган шеърларида ҳам ўз ўлимини башорат қилгандай эди:

*Етаклашиб қатор ва қатор,
Йўлдан ўтди етмиш беш баҳор.
У баҳорлар меники эди,
Болам, бари сеники энди...*

Бугун ушбу мунаввар гўшаларни миллий ўзликни асраб қолувчи тирик маънавият кўргонлари сифатида эъозлаш, уларни келажак авлодга ҳеч бир ўзгаришсиз, бор салобати билан етаклаш ҳар биримизнинг масъулиятимизга айланиши лозим.

Уй-музейга таширф буюриш ўтмиш билан юзма-юз мулоқот қилиш, миллат фидойилари қолдирган меросдан руҳий қувват олиш керак. Шу боис, бу каби масканлар ҳар бир юртдошимиз учун тафаккур қилиш, аждодлар изтироби ва қувончнини ҳис қилиш учун айна мурда ва бебаҳо имкониятдир.

Азизбек ЮСУПОВ,
“Янги Ўзбекистон” мухбири

“Янги Ўзбекистон” ва “Правда Востока”
газеталари тахририяти” ДМ

МУАССИС:
Ўзбекистон Республикаси
Вазирлар Маҳкамаси

Бош муҳаррир:
Салим ДОНИЁРОВ

Тахририятга келган қўлёзмалар тақриз қилинмайди ва муаллифга қайтарилмайди.
Газетанинг етакчи берилиши учун бунарни расмийлаштирган тақшилот жавобгар.
Газета тахририят компютер марказида саҳифаланди.
Газетанинг полиграфик жиҳатдан сифатли чоп этилишига “ШАРҚ” НМАК масъул.
Босмахона телефони: (71) 233-11-07.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрацияси ҳузуридаги Аxbотот ва оммавий коммуникациялар агентлиги томонидан 2020 йил 13 январда 1047-рақам билан рўйхатга олинган.
Нашр индекси — 236. **Буюртма** Г-346.
13146 нусхада босилди.
Ҳажми — 3 табоқ. **Одсет** усулида босилган. **Қоғоз бичими** А2. Баҳоси келишилган нархда.

“ШАРҚ” нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида чоп этилди.
Босмахона манзили: Тошкент шаҳри, Буюк Турон кўчаси, 41-уй.

Навбатчи муҳаррир: Аслиддин Абдуразоқов
Мусахҳис: Насиба Абдуллаева
Дизайнер: Хуришд Абдуллаев

Манзилнинг:
100060, Тошкент шаҳри,
Шаҳрисабз кўчаси, 85-уй

ЎЗА яқуни — 23:25 Топшириди — 01:10